

est suscipere magis et minus. etiam agere et pati in quibus
 significat res tales magis et minus suscipiunt.
 ut calefacere et refrigerare secundum magis et minus dicuntur.
 De his igitur duobus principibus seu predicamentis
 tanta dicuntur.

Tunc ibi. Bictum autem hic per excusat se
 de alijs predicamentis. Et dividit in duas partes.
 quia primum facit hoc. secundo recapitulat quantum ad istum to-
 tum tractatum. scilicet ibi de oppositis approprio dicit de si-
 tu idem positione secundum ordinem primum ad invicem et in
 toto et in loco in his que ad aliquid quodam sunt dicta
 que sunt relationes quedam denotative a positionibus
 dicuntur. sicut a seipso lenere rarum densum et humidum que
 cumque sit primum in toto et in loco ordinem signifi-
 cant. De reliquis autem predicamentis que sunt ubi quoniam ha-
 bere eo que manifesta sunt nisi aliud dicitur in hoc loco oportet
 quod in principio huius libri dictum id est quod unumquodque
 quod istorum unum sunt predicamentum per se. quia habet se cal-
 ciatum esse vel armatum esse. ubi autem in loco esse. sed et
 alia sunt primum dicitur. Quia quoniam sit esse in tempore. et ubi
 esse in loco. De oppositis igitur generibus quedam sunt
 sufficiant. et ergo nunc quotiens solet opponi dicitur est

Circa textum expositum est unum dubium. istud
 videlicet. Quare philosophus non determinat ad locum dicitur
 ultimis predicamentis. **Solutio** propter duas
 causas. Primum est. quia noticia istorum potest aliquid modo
 habere ex noticia predictorum quemadmodum in textu
 sunt ostensum. vel ex eo. quia species eorum in quas est
 sententia dividenda secundum que sunt genera non sunt note nec
 passiones eorum que insunt eis secundum que considerantur a
 ratione. De his autem passionibus que insunt eis secundum
 esse naturale eorum plenius determinatur in libris
 naturalibus. **Quia** de actione et passione in tercio
 physicorum et primo de generatione. De quibus et ubi quod
 et phylicorum in hoc est quod ibi determinatur de tempore et
 loco determinant ea et quibus eorum noticia dependen-
 ter. **De positione et habitu aliquotulm** in quinto
 metaphysice. Et quia posteriorum pro complemento libri pre-
 dicamentorum annectetur. **Quia** in libro gilber-
 ti porrichani statui dubia de actione et passio-
 ne et eorumque proprietatibus versus in illis locis dis-
 ferre et expositionem postpredicamentorum putat ordo te-
 xtus philosophi exposulat aggredi.

Quoties autem solet opponi di-
scendunt est. dicitur autem alterum al-
 teri opponi quadruplur aut ut ali-
 quod aut ut contraria aut ut habitus et pri-
 vatio aut ut affirmatio et negatio op-
 ponit aut unumquodque istorum. ut sit figu-
 rati dicere ut relativa ut duplur dimi-
 dio ut contraria ut malum bonum et habitus privatio
 nes et habitus ut cecitas visui affirma-

tio et negatio ut sedet et non sedet.

Quoties autem solet exponi.

Iste est tertius tractatus in quo determinat de post-
 predicamentis. Et dividit quibus capitulum secundum quod qui
 quod sunt postpredicamenta. primum capitulum dividit
 in quatuor partes secundum que sunt quatuor species oppositis.
 partes patebunt in processu. Primum dividit in duo
 primum ponit interitum et cum hoc enumerat opposites secundo
 procedit de ipsis speciebus. scilicet ibi. **Quoties igitur.** hoc
 dicitur quod nunc dicitur est. **Quoties id est quot modis**
 unum solus opponi alteri dicens. quod unum dicitur op-
 poni alteri quadruplur aut ut ad aliquid id est ut re-
 latio aut ut contraria. aut ut habitus et privatio. aut
 ut affirmatio vel negatio id est ut contradictoria
 igitur unumquodque eorum opponitur alteri. sic figurati-
 ve id est exemplariter primum. quia relatio opponitur
 ut duplur dimidui. et contraria ut malum bonum.
 et secundum privationem et habitum. ut cecitas visui. et af-
 firmatio et negatio ut sedet non se. Et propter ad
 ista dicitur aristoteles secundo ethiologicarum in fine. quod
 priorum genera quatuor sunt que aristoteles anti-
 cemenia id est opposita vocat. Exemplificans de sin-
 gulis. primum de contrariis dicens contraria sunt. ut sa-
 pientia stulticia. secundo de relatis que ita sibi oppo-
 nuntur ut ad se conferantur sicut duplur simplur

Tercium genus oppositorum hoc est habitus
 vel orbatio quod genus cetero privationem nominat que
 ostendit aliquid quepiam habuisse que privatur est.
Quartum vero genus est affirmatio et negatio co-
 ponit. ut socrates disputat socrates non dispu-
 tat et hoc genus apud dialecticos multum habet assi-
 ctus et appellat ab eis valde oppositum. siquidem et
 tertium non recipit. legit enim et non legit tertium nisi hoc

Circa textum nunc expositum movet que-
stio. Utrum postpredicamenta ad cognitionem verorum
 predicamentorum a posteriori sunt necessaria. Et videtur
 primum quod non. quia si sic tunc determinatio eorum procederet
 determinatio dicitur his predicamentis que inata est nobis via
 a notioribus nobis ad ignotiora procedere. **Secundo**
 sic predicamenta sufficienter cognoscuntur suas pro-
 prietates que sunt per se. ponit in quibus predicamento. ergo est ne-
 cessaria cognitio postpredicamentorum ad noticiam pre-
 dicamentorum. **In oppositum est sententia aristotelis**
 et sui interpretis alberti magni et ponit iste discursus

Ad hoc postpredicamentum est supplementum
 ab aristotele traditum notans coordinatio-
 nem plurimum ad genus unum non reduci-
 bilium. **Ad hoc quod antepredicamentum** in sui effi-
 cit et predicamentum formaliter perficitur pro-
 predicamentum finaliter beneficium. **Conclusio**
 igitur sicut ad cognitionem predicamentorum
 priorum sunt antepredicamenta accommodata

Non quadruplur
 primum dicitur
 secundum dicitur
 tertium dicitur
 quartum dicitur
 contradictoria

ita ad eorundem noticiā postpredicamēta sunt necessaria.

Maior ptz ex diffinitōe anpredicamēti quā dat alteri et in hoc qd notat coordinatiōz pluriuz gerit yagnem coordinatiōis pdicamētaliz qd talia plura nō reducunt ad aliqd v^m gen^o s; cōe analogū qd modū generis habet sic ptz de spēbus oppōis et foris. et habē. ergo gerit impfecte similitudinē cathēgorie pdicamētal.

Minor ptz. qz sic anpredicamētz efficit pdicamētz fm rōez agnoscēdi qd est cā origina lis ordinis cathēgorie pdicamētal. ordis dico non naturarū ordinatarū. qz sic vna qz natura pdicamētal causat ex pncipio sui ordis. et fm ordinē cāndi extrisecū pōsteriora a pōrt b^o causat. sic accīa a suba. Et h^o mō postpdica mētz notificat extrisecū et a pōsteriori p pnci pia notionalia bñ eēndi dūces i noticiā ordi/ aus iā pstituti et in se pfecti quē ordinē noiat ipm pdicamētz dicēte simplicio. **P**redicamētz est coordinatio generū et specierū fm sub et sup. Et ex qd ptz etiā ordo istoz triū tractatūm ist^o libri pdicamētoz qd sic vñū qd qz causatū pri^o fit qz est et pri^o est qz bñ est. ita agnitio anp dicamētoz nō pcedit noticiā pdicamētoz et hec noticiā postpdicamētoz.

Ad obiecta in op postituz est dōm pncipio. **A**d primū qd agnitio p^o pdicamētoz v; ad noticiā pdicamētoz a pōsteriori vt dictū est. et iō sic anpredicamēta pcedūt. ita postpdicamēta sequūt.

Ad se cundū est dōm qd verū est in seipis qd ad noticiā sue ppe coordinatiōis. s; nō fm formale rōz pdicamēti seu ordis pdicamētal oib^o cōe quō anpdicamēta ancedūt et postpdicamēta sequūt.

Incidūt dubia. p mū est **A**n tm qn qz sūt postpdicamēta. **A**t videt pncipio qd nō. qz si cut est vñū qd dicitur pri^o. ita etiāz erit vñū qd dicitur pōsteri^o. et sic erūt sex. **S**ecūdo oppō nō ē postpdicamētz. ergo nō sūt quicqz pbat. qz oppō ē relatio. oppositū em dicitur oppositū. sed relatio est pdicamētz nō postpdicamētz.

Similr pri^o dicitur relationē vt dicitur in capitulo d ad aliqd. ergo nō sūt qn qz. **T**ercio mot^o nō ē p^o pdicamētz s; pot^o anpdicamētz. qd nō sūt quicqz. **A**ns pbat. qz illū qd pcedit res oim p^o dicamētoz nō est postpdicamētz. s; pot^o an pdicamētz. s; mot^o pcedit res alioz pdicamētoz. **M**ior ptz. qz pdicamēta acqritur p motuz. qd mot^o est vt via ad res. et qd est pōr his qd p motuz acqritur. **Q**uarto habē nō est postpdicamētz. s; pdicamētz vt dicitur aristoteles et galb^o.

Soluno sic. qz oē postpdicamēta v; ad noticiā veroz pdicamētoz. vel qd v; ad agno/

scēdū ea qd ad fieri vel qd ad eē. si primū sic ē mo^o. si scdm h^o est tripl^o. vel ad agnoscēdū pueni entia dicitur vel ordinē. **S**i scdm sic ē oppō. si terciū sic ē pri^o. **S**i primū h^o est dupl^o. qz v^o v; ad agnoscēdū pueniētia inferiorū cū superiorū et sic est sil. vel accētiū cū sbiecto et sic ē habē.

Aliā rōez dat albus dices postpdicamētz est qddam siue qdaz ordiatio pluriū qd ad vñū ge nus reduci nō possūt. aut ergo talis coordina tio sumitur penes diuersitatē omnium generū. aut penes ea que in vno genere continētur. aut penes reductionem omnium ad accētiū ad sb stantiam. **S**i primū sic est oppositū. quia op postitū dicit diuersitatē omnium generū ad se inuicē. **S**i terciū sic est habere. **S**i scēdū hoc est dupliciter. quia aut sumitur penes ea que p se et directe in genere ponuntur. et sic ē pri us. aut penes ea in quibus stat tota coordina tio et penes ea p que diuisio fit coordinatoz. et sic est simul. nam indiuidua simul sūt sub spe cie. et species sub genere. **Q**uia vero in quolibz genere reperitūtur. potentia et actus et de poten tia in actum nō fit exitus nisi p motuz. ideo eti am aliquo modo motus est in omnibus gene ribus hoc tamē intlligendū est fm moduz pō sterius expumēdum in capitulo de actōne vbi dicitur qd motus est quale. **A**d obiecta in oppositū ad primū est dicēdum qd modi posse riorum comprehenduntur sub modis prioris. quia sunt relatiua. **A**d scēdū dicēdum qd oppositio accipitur hic p respectū ad ea que sunt opposita ex quo est forma ratiōis illa aut non sunt in pdicamēto ratiōis nec etiāz est oppositū relatio realis habens terminum rea lem. sed est relatiō ratiōis et ergo nō est in predi camento ad aliquid. ergo nō pcedit argumētū. **A**d terciū patebit inferius circa capitu lum de motu. **A**d quartū circa vltimum pdicamētum.

Sciēdū dubiū. qd est ordo postpre dicamētoz. **S**olucō oppō est primū. p^o et sic p^o. **S**ui^o rō est fm dōm Alberti. qz op postitū est forma rōis accepta penes oim gene rū diuersitatē. cū oppō vt dicit boet^o sit pri ma cā diuersitat^o. **P**rius hō est postpdicamē tū qd valet ad cognoscēdū ordinē eoz dici biliū qd sub generib^o sunt cōtenta fm ordinez pncipatis et pncipati. sicut sunt gen^o et spēs et indiuiduū. et sic p^o valet ad cognoscēdū or dinē superioris et inferioris int se. et ppter h^o p cedit sil qd valet ad cognoscēdū cōueniētiā pluriū inferiorū in suo superiori. motus valz ad cognoscēdū ea qd ad fieri tm. **E**t tm ante habu

221

ad quod fuit ppp^o

Boet^o

Ordo ppp^o

re qz hz modū cuiusdā coordinatōnis z redu-
ctōis ad unū gen^o. hie sō dicit reductōez plu-
riū ad unū subiectū. z ita patz ordo qnqz post
predicamētoz.

**Terciuū dubiū est. an de postpredicamē-
tis hz determinare logic^o.** Et videt qz nō. qz
postpredicamēta sunt entia realia. s3 de entibus
realibus hz determinare phisic^o. z silr methaphi-
sica. Maior pz. qz q sunt opposita s3ie sūt
spēs vnus g^o. z q sunt pora sunt ge^o z spēs. ta-
lia at sunt entia realia. **Solutio sic.** qz logi-
cus hz cōsiderare decē pdicamēta. q^o postpredi-
camēta q^o valēt ad eoz noticiā. **Ad obiectū**
in oppō^o est dōm. q postpredicamēta duplicat
cōsiderat. Uno^o vt sunt dōm entis. z sic cōsi-
deratio eoz spectat ad methaphisicū z phisicū
Alio^o cōsiderat inqz sunt sede intētoes. et
sic eoz cōsideratō spectat ad logicū. **Uel dōm**
est h3 ea q sunt pora z posteriora z silr sunt en-
tia realia q methaphisic^o vel phisic^o cōsiderat
rō tū oppōis poritatis z similitatis nō priuz
nisi ad cōsideratōez logicū eo qz intētoes ille
dicūt rōz cuiusdā coordinatōis vt p̄actū est
Silr licz mot^o s̄m id qd est sit qdaz res n1
re quā solus phisic^o cōsiderat. reductio tū spē-
rū mot^o ad motū. z reductio diuersaz sp̄rum
motus ad diuersa pdicamēta vt generatōis z
corruptōis ad s3az augmētatōis z dimīnutō-
nis ad qzitatē. alteratōis ad q̄litatē. loci mu-
tatōis ad vbi. nō nisi ad logicū spectat. **Silr**
mō pz de hie. qz h3 ex p̄e h̄icis sumat sp̄ale p̄-
dicamētū tū ex p̄e rei h̄ite nō p̄e sui sp̄ale p̄e-
dicamētū. qz res h̄ita in multis repit generib^o
talīs at res q habet s̄m esse reale nō cadit s̄b cō-
sideratōe logicū. reductio tū ei^o ad suū pdica-
mētū ad logicū p̄tinet. z sic oia ista qnqz in h3
cōueniūt q ad p̄fectā predicamētoz habēdaz
cōducūt. s3 in hoc dōm. qz diuersimode ad no-
ticiā eoz cōcurrunt quēadmoduz in sufficien-
tia sup̄p̄z est ostensuz.

**Quartū dubiū est. An eodem mo-
do determinat hie de oppositōne phisicā z in li-
bro perihēmentas.** **Solutio non.** quā in
libro perihēmentas determinatur de oppositi-
one inqzrum est repugnantia duarū p̄positio-
nū in qualitate z quantitate. in veritate z fal-
sitate. **Hic vero inqzrum est passio rerum non**
absoluta. sed respectiua. **Et hoc^o dupliciter cō-**
sideratur. **Uno modo inqzrum valet ad cog-**
noscendū habitudines locales. z sic ob̄us in
topicis determinat de oppositōne. **Alio mo-**
do inqzrum valet ad cognoscendū diuersitasē

et repugnantia dicibilium que in diuersis p̄-
dicamentis ordinatur. z sic determinat philo-
sophus hie de speciebus oppositōnis sicut cir-
ca textū dictū fuit.

Quintuz dubiū est. An oppositio
habet esse in re vel tantū in rōne. hoc est vtruz
nominat relatōnez realem vel rōnis tū. **Et**
videtur primo qz nominat accidēs reale. quia
methaphisicū est tū cōsiderare ens z accidē-
tia realia entis. accidentia sō entis vt conside-
rantur a rōne p̄inent ad cōsideratōnez logicū
sed methaphisica cōsiderat oppositōne vt pa-
tet qnto methaphisice. q̄ est passio realis.

Seco. oppō est spēs differētie. z differētia di-
uersitatis. z diuersitas ē passio realis. q^o oppō
qz genus nō ē verius ens suis sp̄ibus. **Ter-**
cio. oppō p̄t esse nō exite intellectu. igit nō est
accēs intētoale. **Ans patz inductiue.** p̄t em̄
cē mutua actio inter calidū z frigidū. z mot^o.
non exite intellectu. igit z dicitur. **Silr**
mō p̄t aliqz eē p̄ z silr nō exite intellectu.
qz genuisse z genitū esse ab intellectu nō p̄p̄-
deat. silr eēt carētia h̄itus in apto nato hie h̄i-
tū. igit z p̄uatiue opposita. **Silr at z dicitō.** qz
illa seq̄tur ad quācūqz oppōez. igit illa p̄t esse
sine intellectu qcūqz alia sic manēte. **So^o at**
berti oppō s̄m qz a logico p̄siderat ē forma z i-
tentio rōis posita p̄ intellcū sup̄ ea q̄ in nata
sunt opposita. z h3 mō ē forma entis inqz^o ea q̄
sunt opposita etiā aliq̄ mō sunt. s3 inqzrum est
actualis p̄p̄tio eoz q̄ opposita sunt ē forma
rōis. z sic actualit z cōpletiue ē in rōe z a rōne
esse h3. licz aptitudinalr sit in reb^o. z q^o cōside-
rare talē formā non spectat nisi ad logicū. cui^o
est cōsiderare ens rōia. **Ad obiecta in op-**
positū **Ad p̄mā est dōm qz methaphisic^o distig-**
uit m̄ta multiplicia. v. metha. n̄ qz s̄m oīs
sensus sūt etiā l̄ passiones reales entis s3 s̄m qz
q̄cūqz mō eēt nō^o p̄cipāt de eis dicit. **Ad 2°**
Dicēdum est qz oppositō in vno sensu. put scz
dicitur de contrarietate z oppositōne relatiua
est species differētie non autē vt dicitur d̄ con-
tradictōne z p̄uatiua oppositōne. quia ens
et non ens contradicūt z tamē p̄opue nō dif-
ferūt nec sunt diuersa. quia diuersitas est diffe-
rentia entis z differētia similiter. **Ad ter-**
cium dicēdum. qz contrarietas z relatiua op-
positō essent. intellectu nō existente. non autē
p̄uatiua oppō z dicitō. qz alterz extrēoz in
illis oppositōib^o puta negatō z p̄uatō s̄m qz ē
extrēmū est tū ens s̄m rōz qd pz de negatōne.
Quia illa licet dicat de aliq̄ ente vt nō homo
d̄z de asino. tū s̄m rōez. q̄ dicit hoi nō est es

oppo in 2° qz

nisi rōis. p qd patz licet cōtraria maneāt non exīte intellectu nō opz dīctoria manere fm q hmōi. qz negatio albi fm q cōtradicit albo nō est i nigro. qz vt dīcit ē diabilis ex ente r nō ente. Si ar dicat ad nigrū saltē seqtur negatio albi vt dīcit albo. r ita dīctoria sunt. si cōtraria sunt. **Q**dm est q nō exīte intellectu nō est pna. **S**ilr pīnacō licz sit nega° hīc in subiecto tū tmō opponit hīcui rōe nega/ cōis. r illa nō est ens nisi tm fm rōez. **E**t sic ea q opposita sunt tqz cōtraria r relatiā nō exīte i intellectu sunt. nō tm ea q cōtradictoria sunt et pīuatiua forma q ponit sup ista q cōtraria sunt r relatiā p intellectu siue actualis relatiō est a rōe.

Diff. no. oppos. A. l. 6.

Sextū dubiū est. qd sit oppositio. **S**olutio boetii est repugnantia vel essentialis distātia aliqz nō ppatentiū se sil in vno r eo rēz subiecto respectu eiusdē. **E**t ponit ibi repg/ gnātia loco g. qz cōis est ad oēm repugnantia siue diuersitatē tā materialē qz formalez r ad oēs oppōez tā rez qz etiā pponuz siue enācia/ tionū. p h rō q dr aliqz tangit subiectū r ter/ minū oppōis. **O**ppō em est forma rōis exīs i vno sicut i subiecto. r i alio sicut in termino. sic qlibet alia relatiō. In eo em q opponit ē subie/ ctive r in eo cui opponit terminatiō. requirit ei qlibet duo extrema eo q idē sibi pī nō opponit tur. **S**ub dīf nō pmittentiū se sil r sel in vno subiecto ppter oppōez cōtradictoria pīuati/ uā r cōtraria respectu eiusdē. addit ad includē dū oppōez relatiuā. qz relatiā cū nō sunt oppo/ sita formalr. pmittūt se sil r sem el in vno r eo rēz subiecto vt vn° r idē pī esse pī r filius li/ cet nō respectu eiusdē vt poster° dīcet.

Septimū dubiū est. an cōueniēter oppō diuidat in qttuor spēs. **E**t videt q non qz fm boetii in libro diuisionuz. oīs diuisio debet dari p opposita. hec nō est hmōi. igit rē. **M**inor pbat. qz hec ē inter oppōnes r nulla oppō opponit. qz si sic tūc illa opponit p alia oppōez. r sic erit pcedere i infinitū in oppōib° g diuisio ē insufficiēs. cū nō fiat in oēs illas oppōes. **S**cdō. hīc qz vnū vidē seq ad aliū diuisio est insufficiēs. s3 cōtradictoria sequū tur ad alia oīs opposita. igit. **M**inor patz. qz oīs alia opposita includūt cōtradictorie oppo/ sita. **T**ercō. relatiue opposita dicūt r eodē igit nō sunt opposita. **A**ns p3. qz sicut arguit in caplo r qstitate h est magnū ad h. r hoc est parū ad h. g ē magnū r parū. igit si ille mo/ dus arguēdi valet bñ pnt duo relatiue oppo/

ta absolute posita inferri absolute ex seipis pō sit in cōparatiōe ad diuersa. intelligit em. p. p magnū r pū relatiue opposita. **Q**uarto. p uatiue opposita dicūt r eodē. g nō sunt oppo/ sita. **A**ns p3 p p h m dicētes. ij. topicoz. in pī uatiue oppositis t3 pna in seipo vt si ad vīluz seqtur sensus. ad cecitatē seqtur insensibilitas sed seqtur vīluz. g sensus. g oīs vidēs est sen/ tiēs. qz ab abstracts t3 pna p se ad cōcreta. qā seqtur. si surditas ē. insensibilitas est. igit sur/ dus ē insensibilis. igit si idē sit vidēs r surd° g idē erit sensibilis r insensibilis. r sic pīuati/ uatiue opposita dicūt r eodē. **E**t h idē p3 i alio exēplo. qz seqtur iste ē filius hīc. g° est filius et dissilis illi. igit est dissilis. p3 pna. qz relatiū positū respectu cuiuscūqz insert seipm simplr. qz nullus termin° distrahit a rōe relatiū sim/ pliciter. **Q**uinto. cōtraria dicūt r eodē. igit nō sunt opposita. **A**ns p3. qz in medio dicto p pīcipatōez est natura vtriusqz extremi. alif nō differret a medio dicto p abnegatōez. etiāz aliter nō esset mor° ab vtroqz extremo i mediū sicut mediū dictū p participatōez rēnoiat ab vtroqz extremo. **S**cdō seutū c° medietas ē al/ ba. r medietas nigra ē coloratū. igit albū vel nigrū vel mediū. pna p3 p. ij. topicoz dicen/ tē. qe quid est i genere vl rēnoiat a genere necel se ē esse in aliq spē vel ab aliq rēnoiar non est mediū vt manifestū est. si albū pari rōe nigrū igit cōtraria r eodē. **S**exto. aliq est oppō subalterna fm p. hīc. r aliq subcōtraria. igitur sunt plures spēs qz qttuor. **S**olutio sic. qā oīs oppō vt dīc **A**lbert° vel est inter ea q actū sunt. h est int ens r ens. vel inter ea qz vnū ē et alterū nō est. i. inter ens r nō ens. **S**i inter ea q actu suis formis sunt dīna aut expellunt se ab eodē susceptibili fm actū r potētā. aut fm actū r nō fm potētāz. si pīo. sic est oppō relatiā. pī em r filius sic opponūt q nō pī vn° et idē esse pī alie r filius eiusdē. **S**i r sic sunt dīna q pnt vicissim vni r eidē inesse. s3 nō sil. **S**i hō oppō est inter ea qz vnū actū ē r alterz nō est. h est duplicif. qz vel ē inter ens r nō ēs simplr. vel est int ens simplr r nō ens fm qd. pīo est oppō cōtradictoria. scdō est oppō pī uatiua. vel pōt rō numeri sic colligi fm dīm **A**lbertū. qz oīs oppō aut est inter cōplexa aut inter incōplexa. **S**i pīnū sic est oppō cōtradi/ ctoria. si scdm hoc est duplr. qz vel est inter ea q opponūt rōe r pugnācie formaz. aut inter ea q oppo. rācōne pfecti r imp. fm formā **S**i scdō mō sic est oppō pīuatiua. **S**i pīo hoc r tangit duplicif. qz vel opponūt fm formā

Diff. no. 1.

Diff. no. 2.

q̄ sunt forme vni⁹. et sic e⁹ oppo⁹ relati⁹. Aut op
 ponuntur fm formas subiectu⁹ siue materiā re/
 spiciētes in q̄ fiūt fm potētā materiē ad vtrū
 qz p motū et mutatiōes. et sic est oppo⁹ p̄dictat⁹.
 p̄tia tñ sufficiētia e⁹ melior eo q⁹ oppo⁹ p̄dicto
 ria nedū fit in p̄pōib⁹ s̄z fit etiā in simplici
 bus termis. vt sedet nō sedet. **Ad** obiecta i
 oppositiō. ad primū est dōm q⁹ nō oīs diuisio
 est inter opposita p̄pe loquēdo. qz nō diuisio
 gener⁹ in spēs in genere s̄be. et sic p̄ria et relati⁹
 diuidūt oppoēz vt spēs et p̄dictoria et p̄uati⁹
 etiā cōtinētur s̄b oppōne tōz sub cōi analogo
 vñ nos dicim⁹ q⁹ q̄tuor spēs oppōis sunt inf
 se repugnātes queadmodū p̄riculari⁹ patebit
 posterius. **Ad** scdm dōm q⁹ diuisio oppōis
 est i istas interōes vt vñ illoz mēbroz nō se
 q̄tur ad aliud. qz nō seq̄tur illa sunt p̄ria q̄ cō
 tradictoria. s̄z p̄ria est inf illa q̄ subsunt vt seq̄
 tur albū et nigrū igit albū et nō albū. et in illa
 nō est diuisio nisi p̄ accūs. **Si** dicas loquen/
 do de interōibus oīs sunt relati⁹ opposita. q̄a
 p̄dictoria d̄r p̄dictoria p̄dictoria. et cōtrariū
 cōtrario p̄ria. et sic de alijs. **Solucō.** cōtra/
 dictoria est relati⁹ p̄ accūs sicut hō est albus
 p̄dicto at nō est relati⁹ oppo⁹. diuisio at fit op
 pōis in abstracto vel i p̄creto cōtialiter sum/
 pto p̄ nō oī illo qd̄ p̄t denotare. qz tunc quale
 nō diuideret i denotatiua spēs suaz cū illa
 possint de eodē p̄dicari. et de se mutuo licz p̄ ac
 cūs. **Ad** terciū dōm e⁹ q⁹ d̄rā est inter rela/
 tiu⁹ et relatiu⁹ opposita. qz relatiua nō sunt re
 latiue opposita nisi i p̄paratōe ad idēz. et sic non
 p̄nt inferri ex seipis posit⁹ in p̄paratōe ad diuer
 sos terminos. s̄z relatiua absolute possunt infer
 ri q̄liter at valeat rō p̄si de magno et puo i p̄
 relupius tactū fuit. **Sz** forte obiciet aliq̄s
 p̄dicta. p. in p̄ncipie ist⁹ capli vbi ponit
 d̄rāz inf p̄ria et relati⁹ opposita dic. q⁹ in rela/
 tiue opposit⁹ vñ fm se d̄r ad aliud. et nō i cō
 trarijs. et idē dicit assignādo d̄rāz inter relati
 uā. oppoēz et p̄ria. et duo relati⁹ in p̄paratōe ad
 idē. vt p̄ h⁹ et fili⁹ h⁹ nō dicūt ad innicē. s̄z ip
 sa absolute sumpta igit intelligit relati⁹ oppo
 sita esse relati⁹ absolute. **Ad** qd̄ p̄t dici q⁹ i
 relatiue opposit⁹ sunt duo. oppo⁹ et relati⁹ sup
 addita. rōe oppōis oī sic accipi opposita in p̄
 paratōe ad idē. qe h⁹ est generale oib⁹ opposit⁹
 sumi in p̄paratōe ad idē. rōe s̄o d̄rāe sup addi/
 te oppōni q̄ est relacō oī illa fm q̄ est oppo⁹ re/
 ferri ad seinnicē. **Dicitū** igit aresto. intelligen/
 dū est de illis formis inter q̄s est oppo⁹. qz ille
 referitur ad seinnicē. qz in h⁹ differūt forme h⁹
 opposit⁹ a formis opposit⁹ in alijs generibus

oppositiōnis. in omnibus tamen oportet op
 posituz referri ad idē. et ideo philosophus quā
 do debuit distinguere hanc oppositiōnem ab
 alijs nō posuit illā cōditōes in q̄ hec cōuenit
 cū alijs in rōe oppōis in generali. s̄z illaz in q̄
 hec distinguūt ab alijs. **Ad** q̄rtuz dōm q⁹ i
 p̄uatiue oppositis nō eī p̄ria in seipō. nisi i cō
 paratōe ad primū subiectū e⁹ est **Exemplū** be
 ne seq̄tur si h⁹ est vidēs q̄ est sentiens. nō seq̄tur
 eodē ordine in p̄uatiue opposit⁹ hō est cec⁹ igit
 hō est insensibilis. qz si sic cū vlteri⁹ si q̄tur igit
 ur hō est nō sensibilis ab affirmatiua de p̄dicato
 to p̄uatiō ad affirmatiua de p̄dicato infini/
 to p̄ boetiū et. p. ij. perhermenias. et seq̄tur vl
 terius e⁹ nō sensibilis. igit nō est sensibilis. se
 q̄ret a p̄rio ad vltimū e⁹ cecus. igit nō est sensi
 bilis ibi e⁹ manifeste fallacia p̄ntis. **Dicitū** igit
 tur phi. ij. topicoz intelligit de subiecto p̄ri
 mo hitus inferioris et siue p̄uatiōis. vt forte si
 seq̄tur oculus e⁹ vidēs. q̄ oculus e⁹ sentiens. si tñc
 seq̄tur oculus e⁹ cecus vel hō cecus fm oculus
 igit oculus vel hō fm oculū est insensibilis.
Et rō hui⁹ d̄rāe est. qz p̄uatiō est negatio hū
 in subiecto apto nato. ad negatōes s̄o inferio
 ris absolute vel in subiecto remoto nō seq̄tur
 negatio hitus superioris absolute vl i subiecto
 remoto. s̄z est fallacia p̄ntis a p̄pōe habēte p̄ia
 res cās veritat⁹ ad vñā tñ negatōes hitus in
 ferioris in subiecto p̄rio illius hitus seq̄t ne
 gatio hitus superioris i eodē subiecto. qz i illo
 subiecto nō est hitus superior nat⁹ hōi. **Ad** ali⁹
 ex⁹ inductū de fili⁹ et dissili dōm q⁹ dissilē ab/
 solute sumptū nō opponit sibi absolute p̄uati
 ue. s̄z si ad idē et fm idē p̄parēt vt filis et dissilē
 milis i albedine. et sic nō p̄nt dici de eodē. l⁹ ne
 gada est p̄ria e⁹ illi q̄ dissilē. qz ad p̄ns seq̄tur
 g⁹ nō est filis qd̄ nō seq̄tur ad an⁹. **Ad** pro
 batōes s̄o qua d̄r relatiuū respectu cuiuscūqz
 terminū infert seipm absolute. **Dōm** q⁹ vez e⁹
 q̄tuor est ex rōe relatiōis. s̄z p̄t p̄hiberi rōe nega
 tiōis qm in eodē cōiungūtur negatio et relatiō
 sic at est in relatiuis p̄uatiuis. **Ad** q̄ntū di
 cendū q⁹ cōtraria in medio sunt fm esse impfe
 ctū. et h⁹ mō nō est incōueniēs ea esse in eodē. si
 cut calidū et frigiduz sunt in aqua tepida. et sic
 nō denominant subiectuz p̄fecte. **Si** dicas
Utrūqz extremoz est forma. q⁹ simplex p̄ au
 torez sex principiorum. simplex vbi est fm se
 totum est. ergo si vtrūqz extremoz fm ali
 quid sui est in medio q⁹ fm se totū est i medio
Ad qd̄ p̄t dici sine p̄iudicio q⁹ sicut est p̄pō
 essentialis ex materia et forma et q̄titatiua ex p̄
 tibus integlib⁹ et p̄pō forme fm q̄dus p̄fec

Appe oppo⁹
 d̄m p̄uatiue
 p̄dicta h̄mō
 for mab⁹ et
 p̄ p̄ria est q⁹
 vñā se ad ali
 d̄rā h̄mō
 mater vbi
 q⁹ p̄t inferri
 ad aliud

Foplem²

Dm

Exemplū q̄ d̄rāe est vñā
 qz q⁹ h⁹ quod in p̄uatiōe
 p̄ria est q⁹ arguet⁹ nō e⁹
 hū subiectū. s̄z d̄rā q⁹
 quod et⁹ in p̄d̄m q⁹
 d̄rā ut vñā habet
 vñā respicit⁹ q̄ h̄mō
 inferri et illa p̄ria
 nō d̄rā in p̄pōis

Ad d̄rā p̄ria p̄ria q̄ d̄rā
 p̄ria p̄ria p̄ria p̄ria
 p̄ria p̄ria p̄ria p̄ria

Foplem

tionis. ita p oppo^m est simplicitas & simplici-
tate opposita. p^mis duob^o modis p^mis est
forma simplex s; nō est oīs forma simplex sim-
plicitate terco mō dicta. q; forma accūalis q̄
est q̄litas h; in subiecto eē magⁱ vel min^o pfe-
ctū. & talis p^m q̄ est fm gⁱduz pfectōnis nō re-
pugnat simplicitati ipius forme. Ad cōfir-
matōez primi argumēti de scuto dōm est q̄ n̄
seq̄tur scutū est coloratū. igit̄ est albus vel ni-
grū. q; p. in illa cōsideratōe q̄cquid denoiatīe
d; a genere. vel h; gen^o opz denoiatīe dicit a
spē vel habere spēs. innuit duplicē modū deno-
minādū in accentib^o. vñū fm esse. alū fm inēē
quē duplicē modū t̄agit in pnc^o scōi topi. qd̄
igit̄ gen^o denoiat aliq̄ spēs denoiabit vel fm
esse vel inesse. & sic ē vere pcedendū q̄ scuto in
est albedo vel nigredo vel medius color. s; nō
seq̄tur q̄ scutū est albu. q; in accentib^o nō spēs
pna ab inesse ad eē vt circa diffinitōz qualū
dictū fuit. Ad vltimū dōm q̄ ille sunt spēs
oppōis cōplexoz. nō at incōplexoz.

Octauū dubiū est. qualis est diuisio
oppōis in q̄ttuoz spēs. Soluco dictū vdal-
rici de argētina i summa si accipiat opō fm ra-
cōez sumptā ab intentōe noīs sic dicit boet^o.
in cōmento sup p̄dicamēta. & cōsentit ei mul-
ti p̄p̄therici q̄ oppō est gē^o qd̄ diuidit in spe-
cies. & pbat. q; nomē est idē & etiā racō noīs.
quā rōez ponit boet^o dicēs. Opposita sunt q̄
vno & eodē tpe circa vnā & eandē rē sūt esse nō
pnt. Si vō sumat fm rē & fm eē quō est i his
q̄ opposita sunt sicut dicit dñs Albert^o q̄ nomē
oppōis fm magis & miⁿ p̄ucit suis inferio-
ribus. & sic pfecta descriptio ē cōueit d̄ictorū s
prio r oibus alijs rōe ipoz & sic ē equocū sic
analogū equocū est. & h̄ dicit arestorelē sigfi-
casse cū dixit. Quorūcūq; at opponi solet. q; sic
dicit boetius q̄tiens ad equocōrōz p̄net

Quēcūq; ergo vt relatiua opponūtur
eaiṡa q̄ sūt oppositorū dicūt̄ aut quō
libet alr ad ea vt duplū ipm qd̄ est al-
terius d; alie^o em̄ duplū d; s; & disci-
plina discipliato t̄q̄ relatiue opposi-
ta ē. & d; disciplina ipm qd̄ ē discipli-
nati. s; & disciplinātū ipm qd̄ ē ad op-
positū d; i. ad disciplinā. disciplinatuz
em̄ aliquē dicit̄ disciplinātū discipli-
na. Quēcūq; ergo opposita sūt t̄q̄
ad aliqd̄. eaiṡa q̄ sūt alioz dicūt̄. aut
q̄cūq; mō ad se inuicē. illa vō q̄ sūt p-
traria ipa q̄dez. q̄ sūt nullo mō ad se

in uicē dicūt̄. neq; em̄ bonū malū bonū
d; s; cōtrariū. nec albu n̄ igri albu s; p-
trariū. Quēcūq; vō cōtrarioz ta-
lia sunt vt in q̄b^o fieri nata sunt & de q̄
bus p̄dicāt̄. necessariū est alterū ipōz
inēē. nihil hoz medū est. q̄ruz vō ne-
cessariū nō ē alterū inēē. hoz oīm ali-
qd̄ est medū. vt lāguoz & sanitas in coz-
pore aialis nat̄a h̄nt fieri. & necessariū
ē alterū eē in aialis corpe. lāguoz ē l-
sanitatē. s; & par & impar de nuēro p̄-
dicāt̄. & necessariū est alterū in nuēro
eē. aut abundās aut pfectū. nihil est i
medio hozū. neq; in lāguozē & sani-
tatē. neq; in abundātez & pfectū. q̄rū
vō nō necessariū ē alteruz inēē. aliqd̄
cozū est medū. vt nigrū & albus i coz-
pore nat̄a h̄nt fieri. & nō est necessariū
alterū hozuz eē in corpe. Nō em̄ omē
corp^o aut albu aut nigrū est. s; & pūū
et studiosuz p̄dicāt̄ q̄dez de hoīe. & de
alijs multis. s; nō est necessariū alteruz
hozū inēē illis de q̄b^o predicāt̄. nō ei
oīa vel p̄ua vel studiola sunt. s; est ho-
rū medūz. albi q̄dez & nigri. fuscuz et
pallidū. & q̄cūq; sunt ali; colores p̄ui
vō & studiosi. qd̄ neq; p̄uum neq; stu-
diosuz d; In aliq̄b^o itaq; noīa po-
sita sunt his q̄ media sunt. vt albi & ni-
gri fuscuz & pallidum. i aliq̄b^o at noīa
q̄dez i medis assiḡre nō ē idoneū. s; p
vt rōūq; summozuz negatōez qd̄ me-
diuz ē determinat̄. vt qd̄ neq; bonū ne-
q; malū ē. neq; iustus neq; iniustū

Quēcūq; ergo & relatiua oppo-
sita. p. p̄seq̄tur de spēs^o oppōis. Et diuidit i
duo. q; prio ondit q̄ sūt opposita relatiue. & se-
cūdo p̄par opposita relatiue & opposita s̄rie ad
se inuicē penes d̄am. scōa ibi. Quēcūq; g. pri-
mo dicit q̄cūq; opponūtur vt relatiua. ita op-
ponūt q̄ eaiṡa q̄ sūt alioz oppositorū dicūt̄
vel quōlibet aliter. vt duplū illd̄ qd̄ est alterū
d; q; duplū d; alie^o duplū. S; discipli-
na et disciplinātū opponūt relatiue. q; disciplina
ad illud qd̄ ē disciplinātū d; & s; disciplina
tū ad illd̄ qd̄ est oppositū d; q; dicit̄ aliq̄cū
disciplinātū disciplina disciplinātū.

totū sunt p̄ d̄m
et nigrū d; h̄na p̄
in eoz p̄ d; q̄
p̄ d; q̄
totū sunt d; coloratū
q̄ quā a quē ad
ad aliq̄ p̄ d; id h̄
q̄ ad aliq̄ p̄ d; p̄ d;

Diuisio oppōis in
quā d; quā p̄ d;

Oppōis in quā d; vnū fm
ratione p̄ d; ad aliq̄
nō n̄ p̄ d; et p̄ d; h̄
in p̄ d; alioz rōez
et p̄ d; q̄ q̄ n̄
vō et p̄ d; q̄ d; aua
p̄ d; in p̄ d; analogā

Pa p̄ d; oppōis

2 p̄ d;

Quēcūq;
p̄ d;
p̄ d;
p̄ d;

immediata q' d' l'agnor et f' d' d' ad p' d' d' imp

Aristotelis

Tunc ibi. Quocirca ergo ut opposita
hic comparat opposita relative et tria ad se invicem
per dicitur dices. Quocirca se opposita relative
illa dicuntur alioz quorum ad idipm qd sunt ut
quoslibet aliter ad aliud idem sub aliqua alia ha
bitudine qz sub habitudine gra casus sed illa
que sunt contraria nullo mo dicuntur ad se invicem
qz bonu non dicitur mali bonu sed mali contrariu.
sicut albu non dicitur nigri albu sed contrariu dicitur ni
gro. quare relativa et contraria a se invicem dicuntur.

Hic ibi. Quocirca vero contrarior ta
ista est scda ps principalis istius capituli
in qua phis determinat d' oppositis contrarie. et
dividit. qz primo ostendit qz quedam sunt contraria
immediata. et quedam mediata et ea comparat. scdo
comparat contraria immediata ad se invicem. scunda
ibi. In aliquibus. Primo dicitur quocirca contrario
rii sic se habent. quoniam vni eoz necario inest subiecto
apto nato illa dicuntur contraria immediata. et de h
ponit duo exempla. primum est languor et sanitas
ista enim sic se habent qz necario vni eoz inest cor
pori animalis. qz oec animal vel est sanu vel egri
ergo languor et sanitas sunt contraria immediata. se
cundum exemplum est par et imp. ista enim sic se ha
bent qz p alteru eoz necario inest nuu. qz ois
numerus aut est suphabundans aut pfectus. i. p
vel imp. qz numeru imp dicitur suphabundans. qz
habundat in vna unitate. sed numerus par dicitur
esse pfectus. qz nec suphabundat nec deficit.

Et contraria mediata dicuntur quoniam alteru non necario
inest subiecto apto nato. Et de hoc etiam po
nit duo exempla. Primum est albu et nigru. ista
enim sic se habent qz non est necesse alteru inesse sub
iecto apto nato. ex quo non oec corpus est albu
vel nigru. ex quo potest esse rubru vel fuscru vel vi
ride aut alio colore coloratu. Sed in exemplum
est prauu et studiosu. ista enim sic se habent qz non
necesse est alteru eoz inesse subiecto apto nato. qz non q
libet ho est pius vel studiosus. ergo sunt con
traria mediata

Tunc ibi. In aliquibus itaqz nomina
hic comparat contraria mediata ad se invicem
dices. qz in aliquibus contrariis ita est qz medijs
ipoz sunt nomina ipsita. sicut sunt fuscru et palliduz
et quocirca sunt medijs colores. sed in aliquibus co
trariis ita est qz medijs ipoz non sunt nomina ipsita.
et in illis medijs dicitur p abnegationem vtriusqz
extremi. sicut illud quod neqz est bonu neqz malu
est dicitur mediu inter bonu et malu. et illud quod
nec est iustum nec iniustu dicitur mediu inter iu
stum et iniustum.

Circa textu incidunt dubia. Primum est

An opposito relativa convenienter ponat pta
spes oppositis. Et videtur qz non. qz opposito
est quedam oppositoru repugnancia. s3 maxime re
pugnat contradictoria minime relativa. ergo op
posito relativa deberet esse vltima species oppo
sitis. Solutio sic qz oppo relativa et scilicet
contraria habent veriora extrema et hoc qz ambe
sunt inter ens et ens. p'vatiua vero et contra
dictoria min' vera ex quo sunt inter ens et no
ens. ergo relativa et contraria pcedunt alias. Ad
obiectu in oppositu e' d' d' m. q' species oppositis
pnt dupl'r ordinari. Uno q' ad maiore vel
minore repugnantia extremoz. et sic pcedit ar
gumentu. et sic est contradictoria prima. p'vati
ua secunda. contraria tertia et relativa quarta.
Alio q' ad maiore vel minore entitate ex
tremoz. et sic opposito relativa est prima. p'vati
ua secunda. p'vatiua tertia et vltima contra
dictoria.

Secundu dubiu est. an magis oppo
nunt relativa vel contraria. Et videtur qz magis
relativa. qz repugnat s' m actu et potestate re
ctu sui subiecti. vt superius in sufficiencia tacru
fuit. contraria vero tm s' m actu. Solutio
posito contraria e' maior simpliciter qz relativa eo
qz inter relativu et correlative non est oppo e'
sentialis. put. f. relativa accipiunt s' m ecencia
les ratios suaz speciez. qz si p'vatiua et filitatio
opponerent ecencialiter: omnis paternitas ont
ni filiationi opponeret. et sic non possent in
eode reperiri. quod est falsum. sed inter ipsa est
oppo acritalis. i. in respectu ad aliqd extrinse
cum. Et in hoc dicuntur contrariis que formalit
repugnat et in eode simul esse non possunt. Et
sic relativa est solum s' m aliquid maiore.

Et forte dices. relativa nullo modo opponunt. quia
de ree oppositoru est se mutuo expellere. relativa
vero ponunt se. Sed ad hoc videtur alter
tus qz relativa habent natura oppositoru et vir
tute in hoc qz se expellunt actu et potestate ab eo
de subiecto. sed qz se ponunt non habent in qtu
sunt opposita. sed ab eo qz ad se invicem dependet
s' m intellectum. qz sicut vtrunqz est finis alteri
us ita non potest poni sine altero s' m intelle
ctum. et hinc posita se ponunt et pempta se pe
rimunt. et hoc etiam in diversis subiectis quem
admodu in pdicamentis dictum fuit. Sed
dices contra contraria vt contraria ad se invicem
referunt. quia contrarietas est forma relationis
ergo quocirca sunt contraria sunt etiam relativa. et
sic non erunt distincte species oppositis. Solutio
contraria vt opposita sunt ad se invicem referunt et se
relativa s' m gen' et non s' m spem aut individuu.

Unde dicitur qd p'vatiua

De specie p'vatiua ad

Natura relationis ad
p'vatiua s' m eoz re
ctu manifeste p'vatiua
et de relativo

Quia oppo
admodu qz

Expellunt

Unde dicitur qd dicitur

Opposita non ponunt se
eoz subiecto p'vatiua
se ab eoz subiecto qz
ponunt se s' m d' d' m
subiecto

Quia contra opposita non
habet se vt opposita
ingubitu d' d' m
aliqua q' d' d' m
habet

De opposita ad
se invicem
et contrarie ad
se invicem
et p'vatiua ad
se invicem

De p'vatiua nato
de p'vatiua nato
de p'vatiua nato
de p'vatiua nato
de p'vatiua nato
de p'vatiua nato
de p'vatiua nato
de p'vatiua nato

Contra me f' d'

De istis nominalia
dicitur primo in
2 bo q' d' d' m
n. h' d' d' m
n. h' d' d' m
n. h' d' d' m
n. h' d' d' m
n. h' d' d' m
n. h' d' d' m
n. h' d' d' m

Postpredicamenta

Quid sit motus
Quid sit materia
Quid sit forma
Quid sit anima
Quid sit vegetativa
Quid sit sensitiva
Quid sit intellectiva
Quid sit vegetativa
Quid sit sensitiva
Quid sit intellectiva

Qualitas sunt habet in ea
Qualitas de generibus
Qualitas de speciebus
Qualitas de individuis
Qualitas de partibus
Qualitas de accidentibus

Nota

Et sic quibus dicitur contraria ut contraria sunt ad aliquid. locutio est duplex eo quod illa reduplicatio finis quod potest facere reduplicatioem contrarietatis ut est oppositio in genere. aut ut oppositio designata in specie. Et primo modo hec est contraria ut contraria sunt relatiua. Sed et hoc non sequitur quod oppositio relationis sit oppositio contrarietatis. Si autem facit reduplicatioem contrarietatis ut est oppositio in specie. tunc est falsa. quia album et nigrum sunt contraria et non sunt relatiua. et similiter in individuo. hoc album et hoc nigrum et tamen non sunt relatiua.

Tercium dubium est quare per non potest diffinitioem contrarietatis in textu. **S**olutio illa satis patet ex conditionibus contrarietatis posterioribus ponendis. tamen in decimo metaphisice ponitur istam diffinitioem dicens quod contraria sunt que plurimum distant in eodem genere. in eodem subiecto. et eadem potestate. **P**ro cuius diffinitiois intellectu est notandum quod aliqua est maxima distantia. quia in quolibet genere contingit plus et minus dare. sed ubi datur in aliis et minus est dare maximum cum non sit pcedere in infinitum. **S**econdo supponitur quod distantia non proprie est inter ea que sunt diuersorum generum. sed solum inter ea que differunt specie sub eodem genere. Quod patet quia diuersa ex quo non distinguuntur distantia. sed se ipsis proprie non dicuntur distantia sed diuersa.

Secundo quod distantia vel distantia proprie est inter ea inter que est motus. et transmutatio. motus autem siue transmutatio solum est inter ea que sunt in eodem genere. **T**ercio. quia contingit ea que sunt diuersorum generum eidem simul inesse ut patet de superficie et albedine. igitur ipsorum proprie non est differetia. relinquitur ergo quod contrarietas sit. vel differetia sit eorum que sunt in genere et distant in specie. **E**x quibus patet diffinitioem predictam esse bonam. **N**am si enim maxime distant patet ex predictis quia est aliqua maxima distantia. maxima autem distantia non est diuersorum sed distantium specie sub vno genere. **E**t secundo patet quod maxime distantia et distantia sub eodem genere sunt contraria.

Nam autem in eodem subiecto patet. quia contraria sunt ad se inuicem transmutabilia. que autem sunt hominibus necesse est conuenire in materia que est primum subiectum. **N**am autem eadem sunt potestate patet. quia materia substans vni est in potentia ad reliquam. et e contra. licet enim se expellant ab eodem actu. non tamen in potentia. **E**t quibus patet. quod contrarietas est perfecta distantia. quia est maxima. maximum autem in quolibet genere est perfectum quia tale ab alio non exceditur.

Quartum dubium est. an diffinitio con-

trarietatis qua datur per his dices. **C**ontraria sunt que sub eodem genere posita sunt maxime a se inuicem distant eidem susceptibili vicissim insunt mutuo se expellant nisi alterum eorum insit a natura sit vera. **E**t videtur primo quod non. quia philosophus dicit in prioribus contrarietatis quod quedam contraria opponuntur sub eodem genere. quedam sub diuersis generibus. et quedam sunt ipsamet diuersa genera. ergo non solum continentur sub vno genere. **S**ecundo odor et sapor sunt posita sub eodem genere quod est passio vel passibilis qualitas. et maxime a se inuicem distant. et tamen odor et sapor non contrariantur quia possunt eidem simul et semel inesse. ergo non valent contrarietatis diffinitio. **T**ercio medium ut dicit philosophus quinto philosophorum contrarietatis extremis et tamen non distat maxime ab extremis quia plus distat extremum ab extremo quam medium ab extremis.

Quarto contradictoria maxime distat. ergo in conuenient dicitur quod contraria maxime distant. **N**am est manifestum. quia magis distant ens et non ens quam album et nigrum que ambo sunt entia. **Q**uinto par et impar circa numerum contrariantur. ut dicit philosophus in textu. et tamen non possunt vni et eidem subiecto conuenire vicissim. quia numerus biarius est par et nunquam potest fieri impar.

Sexto arguitur contra ultimam prediculam dicitur philosophus secundo ethicorum. si alicui subiecto assignatur aliquod predicatum inesse si contrarium predicatum non posset inesse. nec oppositum inesse. igitur nullo subiecto inest vni contrarietatis cui non potest inesse alterum. **S**eptimo. contraria nata sunt fieri circa idem. ergo non inest alicui nisi quod natum est suscipere alterum igitur neutrum inest determinate.

Octauo ignis non videtur determinate calidus et aqua frigidus. quia omnem generationem pcedit alteratio. igitur generatio non ex igne pcedit alteratio ignis. per quam inducuntur qualitates aque. sed in tota alteratione manet forma ignis. quia per philosophum in octauo philosophorum. in tota transmutatione manet subiectum sub priori forma. ergo ignis potest manere ignis et non esse calidus. et ita de omnibus transmutabilibus secundum illas qualitates.

Solutio sic. quia contraria ut manifestum est debent esse ad se inuicem transmutabilia. et per consequens conuenire in genere primo et maxime debent distare a se inuicem sub illo genere quia formaliter sunt opposita et ergo expellant se ab eodem subiecto. ita quod nunquam sunt simul in eodem subiecto nisi alterum eorum insit a natura que ad modum in superioribus etiam oppositum. **A**d obiecta in oppositum. **A**d primum est verum. quod contraria debent esse posita sub eodem genere logico. licet sint quibus diuersa genera morum vel ponuntur sub diuersis generibus moralibus.

Diffinitio
Solutio

Diffinitio contrarietatis
Solutio in de metaphisice

Notandum

Contraria vero mediata sunt forme misci-
biles quare non e necesse altera inesse subiecto sic
exemplum e de albo et nigro. inter que mediat ru-
brum veride subrubrum. **A**d obiecta in opposi-
tum. **A**d primum dicitur quod illa propositio cuius finis non
est medium potest intelligi dupliciter. vno quod illa nega-
tio medij sit negatio simpliciter. **A**lio quod sit modus
negationis. primo conuenit contradictonis que
nullo modo habet medium. secundo conuenit contrariis im-
mediatis que non habent medium per extremorum pri-
ciparorem. licet bene per abnegationem. lapis natus
nec est sanus nec est eger. **A**d secundum dicitur quod
hec e falsa. necesse est altere contrariorum immediato-
rum inesse susceptibili. putat altere est signum particu-
lare. quia particularis nunquam est vera nisi etiam sin-
gularis sit vera. propter eandem tamen modum loquendi
considerandum est quod altere alio modo conuenit sumitur. per
hoc vel illo. et hoc distinguitur a propositio finis con-
porem et diuisionem cum dicitur necesse est hoc vel illud
in esse subiecto. quia in sensu composito est propositio vera. et e-
re diuisio predicato. in sensu vero diuisio e falsa.
et committit fallacia diuisionis. sicut hic duo
et tria sunt quinque. quia hoc altere sumitur particula-
riter. **P**rimo modo quoniam altere accipitur per hoc vel il-
lo intelligit **A**risto. dicitur suum. et est eois intel-
lectus quoniam dicimus necesse est altere contradictonis
esse verum. finis tamen virtute finis est propositio particu-
laris. **A**d tertium dicitur est finis vna opinionione
que est quod inter contraria immediata potest esse motus
quod toto tempore motus subiectum est sub forma prioris. et
in ultimo termino motus sub forma posteriori. et ita se sub altero. **S**ed dicas finis phisicum
sexto phisicorum mobile primum est in termino a quo
et primum in termino ad quem. **T**amen quia si mobile ei-
set in termino a quo simpliciter non moueret. quia
tunc incipit adhuc motus. si eest simpliciter in termino
non ad quem non eest motus. quia tunc motus eest ter-
minat. ergo simpliciter est in medio. et sic oia con-
traria erunt mediata. **S**olutio. forma finis quam
est motus suscipit magis et minus. et finis illi gradum
dum finis que est terminus a quo motus non manet
in motu. quia in toto motu remittit magis et mi-
nus sed se eandem finem a quo manet. et ita dicitur
phisico phisicorum intelligendum est quod terminum
a quo participat finis aliquem gradum remissum. et con-
tinue accedit ad terminum ad quem. **E**t si illi modo
est dicitur ad aliam participationem. quia dum subiectum e in ter-
mino a quo finis illi gradum finis que est terminus
a quo non incipit moueri. quoniam subiectum est in ter-
mino ad quem finis illi gradum finis que est terminus
ad quem. tunc finis motus. **S**ed dices forte
replicando. si possibile est fieri mutationem in con-
traria immediata inuenit ergo sortes a sanitate in

egritudine. cum ergo duracionis sanitatis in sorte
sit aliquis terminus. ponat quod terminus vltimus
sit a. et primus terminus in initiali egitudinis b. tunc sic aut
b et a sunt vnum instans. et sic vnum et idem in eodem
instanti eest sub duobus contrariis. aut sunt duo
instancia. et sic inter illa necario est tempus me-
dium. in quo nec est sanus nec eger. igitur illa contraria
sunt mediata et non immediata. **A**d hoc dicitur dicitur est quod
impossibile est accipere vltimum instans sanita-
tis seu alicuius forme permanentis in subiecto in
quo termino illa forma habeat eest. sed vltimus
terminus duracionis forme precedentis est primum
terminus forme subsequens. in quo terminus e
forma subsequens et non precedens. sicut expresse habet
per octauo phisicorum. **A**lii vero dicunt quod non
est inter quecumque contraria motus capiendum mo-
tum proprie. sed solum est motus inter contraria me-
diata que sunt ad se inmiscibilia. sicut sunt ca-
lidas frigiditas. **I**nter contraria vero immedi-
ata finis quod fundantur super equali et in equali non e
motus saltem per se. quia vt dicit phisico septimo phisicorum
quod ad habitum prime speciei qualitates quales
sunt sanitas et egritudo non est motus. **S**i
dicat sanatio est motus ab egitudine in sanita-
te. et tamen sanus et eger sunt contraria immediata.
Dicitur quod sanatio non est motus. sed mutatio
que e finis motus alterationis que sit in qua-
litate complexionates corpus animalis vel e sanatio.
motus per accidens in quantum illi motui quo mo-
uet animal finis qualitates complexionates cor-
pus eius. accidit sanatio. per hoc quod ille qualitates
in tali vel tali proportione se habet. **A**d vlti-
mum dicitur est quod sanus et eger accipiuntur dupliciter.
Vno modo vt illud dicitur eger in quo est notabilis dis-
proportio humorum siue qualitatium complexionalium
impediens operationes animalis. et sanus in quo non
est tanta notabilis a proportione recessus. et hoc be-
ne dicitur corpus neutrum. scilicet quod non est simpliciter sanus
vel eger. sicut animal actu sanus dispositum ad eg-
tudinem. vel quoniam non est in toto sanus sed finis par-
tem egerum. **A**lio modo accipiuntur sanus et eger vt fun-
dantur in equali et in in equali. **E**t sic sanus vocatur
in quo est oimoda proportio humorum. et eger e in
quo est qualiscumque recessus a proportione. et hoc
modo medium quod phisico siue medici vocatur corpus
neutrum est egerum non multum distans a sano. **E**t
ergo sanum et egerum bene dicuntur contraria immedi-
ata in quantum in equali vel in in equali fundantur.
Sextum dubium est circa exempla tex-
tus phisico de contrariis immediatis in habundante
et defecto circa numerum. **E**t videtur quod non sit exem-
plum conueniens quia numerus diminutus non est ha-
bundans neque perfectus. **S**olutio **A**lberti ha-

Int medium per se
patet exphicorum
medium subiectum
ne potest moueri

hanc ratiōem
quod est signum
ignotum per se
hanc ratiōem
quod est signum
ignotum per se
hanc ratiōem
quod est signum
ignotum per se

Repleat

8m

Repleat

habundans non accipit hic ut passio numeri. qz ois numerus habundans perfectus vel diminutus dicitur sed habundans perfectus et perfectus sunt perfectus est eque habundans aut distans ab eque. Et hoc modo est par et impar circa numerum opponuntur. qz numerus par est perfectus. et impar imperfectus. qz secundum pythagoram ratio non potest dividi in duo equalia impediente ea que intercident unitate. et sic nihil est medium inter unitatem et languorem numerus habundans et perfectus numerus parum imparum. Si dicas par predicat de numero contingente et sicut impar. non est necessarium alterum eorum inesse. Solutio. licet illa contraria seorsum accepta contingenter predicent de numero. tamen supra se sub distinctione predicantur necessario de numero in se habendo modo perfectitatis ut dicendo omnis numerus est par vel impar.

Aristotelis

M

℥

60

177

habundans non accipit hic ut passio numeri. qz ois numerus habundans perfectus vel diminutus dicitur sed habundans perfectus et perfectus sunt perfectus est eque habundans aut distans ab eque. Et hoc modo est par et impar circa numerum opponuntur. qz numerus par est perfectus. et impar imperfectus. qz secundum pythagoram ratio non potest dividi in duo equalia impediente ea que intercident unitate. et sic nihil est medium inter unitatem et languorem numerus habundans et perfectus numerus parum imparum. Si dicas par predicat de numero contingente et sicut impar. non est necessarium alterum eorum inesse. Solutio. licet illa contraria seorsum accepta contingenter predicent de numero. tamen supra se sub distinctione predicantur necessario de numero in se habendo modo perfectitatis ut dicendo omnis numerus est par vel impar.

Septimum dubium est. Quotuplicia sunt contraria mediata. Solutio philosophi duplicia que dicitur sunt quibus mediis sunt noia imposita sic alibus et magis. Alia sunt quibus mediis non sunt imposita noia sic sunt pueri et studiosi. que vocantur mediata. ex quo non est necesse homines aut pueri aut studiosi esse. prout enim est media que nec sunt pueri nec studiosi. sic si ad virtutem sui actus sunt indispuestas. nec tamen contrarium habitum habentia. quomodo de auro ita sunt quibus mediis sunt noia imposita. nec dicitur bonum nec malum nec studiosus.

Septima contra hoc sic instat. si inter puerum et studiosum esset medium. tunc sequeretur quod aliquis esset qui nec esset bonus nec malus nec esset dignus gaudio vel pena sed ista sunt obuia orthodoxe fidei. que inter puerum et studiosum non esset aliquid medium. Ad quod dicitur est quod bonum et malum sive studiosus et puerum prout est per se dupliciter. Uno modo physice. et sic inter bonum et malum puerum et studiosum est medium per abnegationem.

Alio modo accipiuntur theologice. et sic dicuntur hebrei quod inter bonum et malum non est medium. quia sic non dicimus aliquem bonum bonitate nature simpliciter. Sed bonum dicimus virtute perfectam ad actum. Quia autem ab illo dicitur cum dicitur esse perfectus dicitur esse malum malitia omissionis ad minus. quia ad studium virtutis non fecit quod debuit. et hoc modo puer dicitur bonus quia ad pueri actum innocentiam est perfectus. et sic non est medium. quia ois homo vel est in gratia. et sic est bonus theologice vel non in gratia et sic est malus. Sed forte queres que sunt philosophos quibus dicitur contrarium mediis noia imposita sunt et quomodo non. Solutio alberti. quia quomodo dicitur contrarium forme sunt miscibiles ad determinatam formam medium. et hoc modo inter albus et nigrum sunt media que vocantur fuscum viridem. In alijs vero contrarijs quorum forme non sunt miscibiles ad medium determinatum non est idoneus mediis noia assignare cum tamen secundum veritatem

sunt media et in talibus habet determinari per abnegationem. sic si dicerem inter medium bonum et malum esse quod neque bonum neque malum est sicut rusticus neque bonus neque malus est civiliter. vel sic si diceremus inter iustum et iniustum secundum generale iustitiam que eadem omni virtuti est esse medium neque iustum neque iniustum est eo quod ad civilem iustitiam non est dispositus. quibus enim illa contraria sunt miscibilia eo quod in omni motu extrema aliquid modo miscibilia sunt. quia aliter inter ea non esset motus. tamen ad formam medium veterum minabilia non sunt. quia non est statum in medijs ipsorum ad speciem determinati medium secundum formam.

Octavum dubium est. utrum media contrariorum opponitur ex extremis contrarijs. Et videtur quod non. quia media contrariorum sunt forme. forma autem est simplex ut dicitur autor sex principiorum. Secundo due species non conveniunt ad constitutionem tertie species sed contraria sunt diverse species. ergo non opponitur medium. Tercio medium in distantia locali non contrariatur extremis. ergo non opponitur medium tale ex contrarijs. Solutio sic ut innuitur per decem metaphysice ex quo patet transmutatio de extremo in medium quod in alio extremo contrariatur. que medium contrarium vni extremorum videtur alterum. et sic quidam modo videtur esse verum. ergo opponitur ex extremis. Ad hoc minus obiectum in oppositum est dicitur. quod sic in generatione mixti miscibilia deserviunt ab excellentijs suarum contrarietatum et generant unum mixtum. ita est proportionabiliter contraria in motu prout misceri ad constitutionem medium et generant medium quod est vni.

Int' contraria mediata quod non dicitur sed non dicitur quod media eorum non dicitur et nigrum sicut dicitur quod media eorum non dicitur

Nota quod media non dicitur nisi per se non dicitur nisi per se

Media media quorum et optimis quibus

Nota quod media non dicitur nisi per se non dicitur nisi per se

Nota quod media non dicitur nisi per se non dicitur nisi per se

Nota

Nota quod media non dicitur nisi per se non dicitur nisi per se

Nota quod media non dicitur nisi per se non dicitur nisi per se

Nota quod media non dicitur nisi per se non dicitur nisi per se

K i.

spēi ⁊ vna forma simplex quē admodū supius
circa ppetates q̄litas tractū fuit. Et p idē p̄z
solutio ad scdm. **A**d terciū dōm. q̄ mediuz
dupl̄ p̄ponit ex extrēis. Vno mō fm spēm ⁊
formā. ⁊ sic mediuz inter formas p̄ponit ex ex-
trēis. **A**lio mō fm potētā ⁊ virtutē ⁊ sic me-
diuz in motu locali est ex extrēis p̄posituz.

Monū dubiū est. vtrū oppositō contra-
ria radice h̄z ab oppositōe p̄radictoria ⁊ p̄ua-
tiua. **S**olutō sic p̄rio a p̄radictoria inq̄stuz
vnuz est negatō alteri. **I**n h̄ tñ est d̄na. q̄z ne-
gatio p̄trarioz illa ē in genē ⁊ aliqd̄ p̄one. **S**z
p̄radictoriū ē extra genē ⁊ nihil p̄it. **P**uatiua
etiā origine h̄z inq̄stuz sp̄ extrēmū nobili⁹ h̄z
rationē habit⁹ ⁊ ignobili⁹ p̄uatiōis. ⁊ sic oīa p̄-
traria oppositōz p̄uatiua includūt ⁊ maxie il-
laz in q̄ nō est regressus in habitū sicut patz in
egritudibus incurabilib⁹. **E**t h̄z sic p̄traria p̄-
uatiua ⁊ p̄radictoria oppositōes q̄dā mō iclu-
dant tñ adhuc inter se d̄nt. Quia vnū extre-
mū p̄uatiue oppositōia est in genere ⁊ reliquū
nō. **E**t s̄l̄t est de vno extrēoz p̄radictōis. sed
vtrūq̄ extrēoz in p̄trarijs ē positia forma. **E**t
sic gratia p̄rial p̄ueniētie dicūtur habit⁹ ⁊ p̄ua-
tio facē primā p̄trarietate. s̄z p̄trarie d̄ne dis-
tincte ponūtur oppositōis spēs.

Puatiō vero ⁊ habit⁹ dicūt quidez
circa idem aliqd̄. vt visio ⁊ ceci circa
oculuz. vniuersaliter autē dicere est in
quo nascitur habit⁹ fieri circa hoc di-
citur vtrūq̄ eoz ordie. **P**riuari autē
dicim⁹ vniūq̄q̄ habit⁹ susceptibiliū
q̄n id quod natū ē habere nullo mode
habz. edentulū em̄ dicim⁹ nō q̄ nō h̄z
dentes. nec ceccuz q̄ nō h̄z visuz. s̄z qui
q̄n contigit habere nō h̄z quedā eū ge-
neratiōes sūt. que neq̄z dentes neq̄z vi-
suz h̄nt. sed nō dicūtur edētati nec ceci

Priuari vō ⁊ habere habitū nō est
habit⁹ ⁊ p̄uatiō. habit⁹ em̄ est visus.
p̄uatiō vō cecitas. habere autē visum
nō est visus nec ceccū eē cecitas. p̄uatiō
em̄ quedā est cecitas. ceccū vero eē p̄-
uari nō p̄uatiō ē. nā si idē eēt cecitas
et ceccū eē vtraq̄ de eodē predicarētur
nuc vō minime. sed cecc⁹ quidē dicitur
homo. cecitas vero nullo mō dicitur
opposita at̄ hec vidētur eē id est p̄uari

et habere habitū t̄q̄ p̄uatiō ⁊ habit⁹
mod⁹ em̄ oppositōis idē est. naz sicut
cecitas visui opposita ē. sic ceccū esse ad
visum habere oppositū est.

Puatiō vero ⁊ habit⁹ dicūt quidez
Ista est terciā ps p̄cipal̄ capituli in q̄ p̄hs de
termiat de p̄uatiue oppositō. **E**t didit in duo.
q̄z p̄rio d̄termiat de p̄uatiōe ⁊ habitu in abstra-
cto. **S**cdō de p̄uatiōe ⁊ habitu in cōcreto scda
ibi p̄uatiō igit̄ p̄ria in duo. **P**rio facit qd̄ d̄cm̄
est. **S**cdō d̄clarat dicta sua ibi. p̄uatiō autē.
Prio d̄t q̄ h̄t⁹ ⁊ p̄uatiō sūt q̄ h̄nt fieri circa idē
subiectū. vt visus ⁊ cecitas circa oculū. ⁊ h̄ in-
telligit̄ vniūsaliter de tali subiecto q̄ aptū natū
est suscipere habitū ⁊ p̄uatiōem. q̄z tūc in quo-
cūq̄ est habit⁹ circa idē p̄t esse p̄uatiō. ord̄ine
tūc irregressibili idē q̄ de p̄uatiōe nō p̄t fieri re-
ditus in habituz.

Tunc ibi p̄uari em̄ nos dicim⁹.
Dic. p. d̄clarat dicta sua d̄cēs. q̄ nos dicim⁹
vniūq̄q̄ p̄uari id ē p̄uatiū esse seu p̄uatiōem
habē qd̄ est susceptibile ipsius habit⁹. ⁊ q̄n id
qd̄ aptū natuz ē habē nullo mō h̄z. q̄z nos nō
dicim⁹ illū edētuluz q̄ nō h̄z dentes. nec ceccū q̄
nō h̄z visuz. s̄z illū dicim⁹ edētuluz q̄ nō habz
q̄n contigit habē. ⁊ illū ceccū qui nō h̄z visuz q̄n
contigit habē visuz. q̄z quedā sunt generatiōes
id ē res generate q̄ neq̄z visum neq̄z dentes h̄nt
et tñ n̄ dicūt ceci vel edētuli. ⁊ h̄ mō canis sta-
tim genit⁹ nō d̄r ceccus vl̄ vidēs. q̄z vt d̄t albe⁹
in libro de aialib⁹ ⁊ thomas brabātū in libro
de naturis rez. canes generaliter nascūtur ceci
et manēt ceci duodeci diebus ⁊ quidā p̄r tres
menses imo fm eundē optim⁹ in fetu est q̄ nō
uisiue videre inc̄pit. **E**t s̄l̄ iter furūcul⁹ teu-
tunice cen fret q̄ in ātris subterraneis cuniculū
capiūtur vt magn⁹ albus autor ē an̄ qd̄ regesi-
muz diē nō videt ⁊ tñ nō dicūt cecc⁹. q̄z mirabi-
lis nature autor ⁊ institutor an̄ hoc tps visuz
nō sibi indulsit. **T**unc ibi.

Priuari vero ⁊ habere habitum.
Dic. p. d̄termiat de habitū ⁊ p̄uatiōe in cōcre-
to. **E**t diuidit̄ in duo. p̄rio p̄pat habitū ⁊ p̄-
uatiōem in cōcreto ad habitū ⁊ p̄uatiōem in ab-
stracto penes d̄iam. scdō penes p̄ueniētā. scdū
da ibi opponi vero. **P**rio d̄t q̄ p̄uari id ē p̄ua-
tiō ē. ⁊ habitū habē nō est p̄uatiō ⁊ habitus.
Q sic ostēdit. q̄z visus ⁊ habit⁹ ⁊ cecitas ē p̄-
uatiō. sed habē visuz nō est visus. nec ceccū esse
est cecitas. Quia si idē eēt cecitas ⁊ ceccū eē. tūc
possent ambo de eodē predicari. sed h̄ mīme cō-
tingit Quia dicimus p̄o h̄o est ceccus. s̄z nullo

*Quibus p̄p̄is formalib⁹
re p̄t̄m̄ h̄t̄m̄ s̄ h̄d̄ p̄t̄
m̄m̄ p̄m̄ h̄t̄m̄ h̄d̄*

*ad p̄t̄m̄ albed̄ et nigred̄ sicut
albed̄ et nō alb̄ d̄ sicut q̄d̄
nigred̄*

uatiō 3^a p̄t̄m̄ h̄t̄m̄ h̄d̄

videtur

*h̄t̄m̄ h̄d̄
h̄t̄m̄ h̄d̄
h̄t̄m̄ h̄d̄*

De p̄uatiōe

mō dicimus hō est cecitas. qz tñ possz aliquis putare qz p̄dicta opponeretur alia spē oppositō nis subdit qz p̄uatū z habitū habē opponit̄ eo dez mō sic p̄uatō z habitū. Quia sic cecitas opposita est p̄uatue visui. sic cecū eē oppositū est ad visūz habē p̄uatue.

Circa textū mouet questio. vtruz p̄uatue opposita sunt a petro hispāo z aristotele conueniēter diffinita.

Et videt̄ p̄rio qz nō. Quia in ceco nato est cecitas z tñ ibi nō est visus nec fuerit. ḡ nō habēt fieri circa idē subiectū. Simlr talpa d̄z ceca z tñ nō habuit visūz vnqz. ḡ nō habēt fieri circa idēz subiectū. **Sedō sic rationale z irrationale opponitur p̄uatue. z tñ nō hnt fieri circa idē subiectū. ḡ diffinitō nō est conueniēs.** Ans p̄rio scda pte ē manifestū. qz fieri hnt circa hōiem z brutū.

Tercio sic p̄uatōe p̄ fieri redit̄ i habitū. igit̄ nō est scda p̄uata diffinitōis p̄a. Ans p̄t̄z p̄ p̄m p̄rio physicoz dicētes qz p̄uatō est p̄cipiū trāsmutatiois. **Et p̄firmat̄. qz motus z q̄es. somn̄ z vigilia. lux z tenebra sūt p̄uatue opposita. z tñ a q̄ete in motū a somno in vigiliā. z a tenebra in lucē fit redit̄. igit̄ in conueniēter d̄z irregressibili ordine.** **Quarto sic. cecitas ē p̄uatō p̄fecta. z tñ ab ea pōt fieri redit̄ in habitū. qz multi ceci recuperauerūt visūz z sūt claudi gressuz.** **Quinto in conueniēter dicit̄ tpe determinato a natura. qz si sic tñc canis an̄ nonū vel duodecimū diē nō diceret̄ cecus vel vidēs. s̄z h̄ est falsuz. qz canis an̄ nonū diē vel duodecimū nō videt̄ z tñ est apt̄ nat̄ videre. p̄bas scda ps an̄tis. z tñ si an̄ nonū dies vel duodecimū nō est apt̄ nat̄ vidē. seq̄tur qz nāqz videbit̄. qz impossibile fieri nō fit z n̄ fit nisi fm̄ qz aptū natuz ē fieri vt d̄z p̄hs scdo physicoz.** **In oppositū sunt p̄hus z petrus hispan̄ z ponit̄ iste d̄icursus.**

Maior cum materia vna nūero p̄uatō est carēcia forme z ad eā naturalis aptitudo p̄ter quā ponit̄ a. p. rationali quedā alia q̄ vocatur p̄uata z p̄fecta. Minor. Mediū tollit habitū. sed cum hoc eiusdē p̄cipia. prima p̄ que salua inē subiecto vtriusqz capaci habitus tpe statuto a natura. **Conclusio. igit̄ p̄uatue opposita sūt bñ diffinita cuz d̄z sūt illa q̄ fieri hnt circa idē subiectū ordie irregressibili tēpore determinato a natura.**

Maior p̄pō innuit distinctionē p̄uatōis quarū vna est cōter dicta. q̄ est p̄cipiū trāsmutatiois z est illa vna nūero cuz materia in q̄tū nāqz p̄cipiat nisi i materia. z pōit i materia aptitudinē naturalē. Que ē eiusdē eēcie cuz ipa forma. Alia ē p̄uatō p̄fecta z q̄ loq̄tur h̄ p̄hs z illa nō tñ tollit habitū vt d̄z minor. sed etiā p̄cipia p̄ q̄ possz eē redit̄ in habitū. sicut cecitas tollit visūz. z cuz h̄ tollit d̄z p̄positōz organi visus z simlr mors tollit vitā et cuz h̄ vite p̄cipia q̄ vita cōsistit in vnione aie cuz suo disposito corpore. **Et sic p̄cipia salua z stancia sūt cā maxie habitū. z corrupta ipius p̄uatōis inq̄tuz idē cāusa p̄tranzōis sicut nauta p̄ sui p̄sentā est cā submersiois.**

Conclusio seq̄tur ex p̄missis. z tāgitur diffinitionē p̄uatue oppositōz quā dat̄ pet̄ hispan̄ in qua p̄rio dicitur qz p̄uatue opposita habēt fieri circa idē subiectū. qz h̄ est cōe oibus oppositis. **Et addit̄ ordie irregressibili. qz de p̄uatōe p̄fecta nō pōt fieri redit̄ in habitū. Et additur tpe determinato a natura. qz nō dicit̄ inē p̄uatō subiecto si nō inhit habitū. nisi p̄ eō tēpore q̄ habitū nat̄ est inē. Et idē puer mor̄ genitus nō d̄z edētul̄. qz materia nō pōt a deo cito dispōi. s̄z manet in talibz p̄cipiū generatiois ventū. Et s̄lr nō dicit̄ ex eadē ratioe in barbīs.**

Ad obiecta in oppositū ad primū est d̄dm. Q̄ p̄uatue opposita nō habēt p̄ fieri circa idē subiectū nūero. s̄z q̄nqz circa idē subiectū in spē vt in sorte q̄ est cecus nat̄. visus z cecitas hnt fieri circa idē in spē s̄z circa hōiem. q̄nqz circa idē in genē vt visus z cecitas circa aial in talpa. **Utrū aut̄ talpa habeat oculos vel nō z q̄les et q̄les nō inuenies in albo magno in libro de aialibus. Ad scdm d̄dm. licz rationale z irrationale p̄uatue opponatur fm̄ nomē. nō tñ fm̄ rem. ambe ille differēcie sūt p̄stie alias ei nō possent p̄stie spē. Ad tertiū d̄dm cū sua p̄firmatōe qz duplex ē p̄uatō s̄z p̄cedēs habituz. z seq̄ns habitū. De p̄uatōe p̄cedēte hnt que ē p̄uas tantū vt in maiore dictū sūt fit motus in habitū in oī trāsmutatioe naturali. Sed de p̄uatōe seq̄nte habitū q̄lis ē cecitas resp̄cū visus. z mors resp̄cū vitē nō pōt fieri reditus in habitū. Dicit̄ aut̄ p̄uatō seq̄ habitū vel fm̄ tēpus vel fm̄ naturā ad min̄ qd̄ d̄z sp̄ cecū vel surdus a natūitate. **Ad q̄rtuz d̄dm qz de p̄uatōe p̄fca nō est redit̄ in habitū p̄ naturā siue potēciā naturalē. s̄z per potēciā autoris nature. q̄no mult̄ est p̄ miraculū restit̄ est visus z claudis gressus. **Ad q̄ntū est d̄dm. qz canis mor̄ genitus ē nat̄ vidē nō in******

11 addit̄ ordie irregressibili
Tpe determinato

Unde p̄uatōe opposita hnt
in idē subiecto

Utrū talpa h̄ oculos
Et h̄ oculos p̄ h̄m

197

De t̄t̄ p̄uatōe p̄cedēte hnt

197

comij genearo

principio sue generatiois. sed completo tpe a natura statuto id e post noue vel duodici dies. Et sic leo an terciu die no est viu⁹ vel mortu⁹. vñ licz leo in principio sue generatiois sit aial viuificatu iacet tñ quasi mortu⁹ t rugitu leois tercio die apparet viu⁹. ¶ Pro vltiori tñ solutione ad argumētuz e dds. q ista ppō canis mortu⁹ tūc est apr⁹ vidē. est distinguēda. qz hec de terminatio tūc aut illo tpe pt dterminare h⁹ verbū est. t sic est ppositio pposita t vera sub h⁹ sensu canis tūc hz naturalē aptitudinē ad vidēduz
¶ Alio mō pōt dterminare h⁹ verbū vidē vel habere visuz t sic e diuisa t falsa sub h⁹ sensu qz canis apr⁹ natus e vt tūc videat. t tūc puer denres habeat t sic de alijs t sic e falsum nec in illo sensu pcedit pbatio.

Incidunt dubia primū est. Quot req⁹ sunt ad priuatiōes pfectā ¶ Solutio quīs q tangūt in diffinitioe priuatiōe oppositōz. Primū est q subiectū aprū natū sit habere habituz fm spēm t q hō nō habēs alas nō dē priuatiōe alis ex q hō est aial gressibile bipes nō alatur. ¶ Secōdo req⁹ dterminatuz tēpus. t h⁹ mō puer nō habēs dentes nō dicif edēm⁹ seu dentibus priuatiōe. ¶ Tercio req⁹ dicitur rebita loci circūstācia. t sic cauerne terre n lucide ppa luce n dicitur luce priuatiōe. ¶ Quarto req⁹ dicitur tēpus t dēterminatus sit⁹ pū. t ergo nō hñs oculos aut visuz in pedib⁹ nō dicif priuatiōe. ¶ Quinto req⁹ dicitur rebit⁹ modus vel respect⁹. vt hō nō dicif priuatiōe cursu si in cursu nō mouet ita velociter sicut sagitta vel equus.

Secundū dubium est. An oppositio priuatiōe distiguat ab oppositioe pparia ¶ Et videt q nō. qz vñ pparioz e priuatiōe alteri⁹ sicut ex nō albo fit albu. sed nō albu est nigrus. ¶ Solutio sic vt patebit in seqūtib⁹. ¶ Ad obiectū in oppositū respōdet albus quīs priuatiōe quīs saluet in ppario habitu aliqn sicut curz dicif ex nō albo fit albu. ex nō albo qd pōt esse albus. t qd daz eē vere nigrū. t tñ albu t nigrus pur sūt forme pparie actu sūt t repugnātes sibi iunice. sed inq⁹ tūz e idēz in illis qd picipat vtrāqz illarū formā vt pfectū t impfectuz t vt formale ad spēm sicut e lux vel logice loqūdo gen⁹ qd est in vtrāqz spēz vt potētia et vt formabile ad spēm sic opponūtur vt priuatiōe t habit⁹. quia sic de vno pt fieri reliquū sic actus t potētia sic e vtrūqz sit ex altero t vtrūqz inchoatōe picipij e in reliq⁹. Et hec priuatiōe est vñ de picipijs mot⁹ t pcedit fm naturam habitū. t qa materia nūqz est sine forma. ideo talis ppario fundata e in pparia forma vel dē

esperata. t ideo dē plus q quoz nūqz est genis vñ est materia vna. Pro cui⁹ finali declaratiōe cōsiderandū est. q ppario accipit duplr. Priō p carēcia forme i materia q naturaliter appetit t ad quā materia naturaliter inclinā. et sic diffinita e in priō physicoz nū quē ad mō⁹ circa maiorē questiōis supius mote dictū fuit. ¶ Secōdo vt e alicui⁹ ab aliq⁹ violēta ablatō t h⁹ mō aliqz expoliat⁹ vestib⁹ dicif eis ppario. talis tñ abiectio nō dicif priuatiōe. qz ppario ppe dicif carēcia eius qd natū est inē. vestes at nō sunt nate inē. ¶ Tercio accipit vt est alicui⁹ ab aliq⁹ p abnegatiōe remotio. t sic accipit qñ dicitur negatia ppō priuatiōe priō t secōdo pōz. ¶ Quarto accipit vt e picipioz naturalū ipi⁹ vel forme in aliq⁹ subiecto habituate corruptō et sic diffinitū est ab arestorele hic.

Non est aut neqz qd sub affirmatiōe et negatiōe iacet affirmatiō t negatiō ¶ Affirmatiō nāqz est oratiō affirmatiua et negatiō oratiō negatiua. hōz vero q sub affirmatiōe t negatiōe sunt nihil e oratiō cōcedātur aut t hec eē oppositūta alterutris tōp affirmatiō t negatiō. ¶ Max in his modus oppositiois idēz est sicut em affirmatiō aduersus negatiōe opposita est vt qd sedet ei qd nō sedet. sic t res que sub vtroqz pposita e id e sedere ad nō sedere.

Non est autē neqz qd sub affirmatiōe ¶ Ista est qra ps picipialis in q pps dterminat de oppositū pparioz t contradictōrie. Et diuidit in duas partes picipales. priō facit h⁹. secōdo pparioz spēs ppositiois ad semicē penes dām scōa ibi. qm aut ppario diuidit. priō ppario affirmatiōz t negatiōe ad res subiectas penes dām. Secōdo cōpat ea ad res penes quē natiā ibi. Concedātur aut⁹ Quo ad primū dē q illd qd iacet sub affirmatiōe t negatiōe sicut sūt res significate h⁹ nō est affirmatiō t negatiō. Ista ppario. qz affirmatiō est orō affirmatiua. t negatiō est orō negatiua h⁹ de nūero eoz q sub affirmatiōe t negatiōe sūt nullū est orō. ¶ Subdit tñ q illa q sūt sub affirmatiōe t negatiōe pcedūtur eē opposita sic affirmatiō t negatiō ex q idē est mod⁹ affirmatiōis t negatiōis vtrōqz. ¶ Quia sicut affirmatiō opponit negatiōi sicut sedet nō sedet sic opponūtur res q sunt sub affirmatiōe t negatiōe siue p affirmatiōe t negatiōz significate. ¶ Incidunt dubia primuz est **Quare op**

ad fons

ad miedne hie dicitur loca...

ad ppario...

Ad argumētū...

1. 14

Marginal notes on the right edge of the page.

quod dicitur in 2° libro 1° capitulo

positio contradictoria in ordine specierum oppositio
nis est ultima. **Solutio** propter duas causas
Prima est propter minores extremorum et entitates.
Secunda quod contradictio proprie est inter complera. Et
min^{us} videtur pertinere ad istum locum ubi de incompletis
is determinat. verum si species oppositio ordinis
narratur secundum formale quod est repugnancia tunc debet
ret esse prima sicut pri^{us} deum fuit.

Secundum dubium est An diffinitio con-
tradictoria posita a philosopho prior posteriorum in qua
dicitur contradictio est cui^{us} secundum se non est dare medi-
um sit convenienter et bona. Et videtur quod non. quod con-
uenit contrariis immediatis iterum quod nullum est medi-
um. **Secundo** sic contradictorie maxime distat. scilicet ois
distancia intelligitur per medium. ergo iterum contradic-
tio est medium. **Tercio** contradictio est quodammodo rela-
tio media iterum contradictoria. ergo non est diffinitio
bona. **Quarto** materia secundum commentatorem
mediat iterum duo contradictoria scilicet ens et non ens
ergo diffinitio falsa. **Quinto** per potentiam di-
uina contingit aliquid fieri ex nihilo. **Omne** autem
quod ex nihilo factum est habet esse post non esse. ergo non
est considerare instantiam in qua ultimum non est. ex quo
esse definit et instantiam in qua prius est ex quo esse incipit
aut ergo est unum et idem instantiam aut diuersa. si idem
tunc duo contradictoria erunt in eodem instanti. si
diuersa cum iterum duo instantia sit tempus medium
erit inter esse et non esse medium. **Solutio** sic quod con-
tradictoria sunt sicut affirmatio et negatio. sed in
ter affirmationem et negationem non est medium.

Ad obiecta in oppositum ad primum dicitur esse super
circa diffinitionem contrariorum immediatorum.
Ad secundum dicitur quod duplex est distancia. Una proprie
dicta que est localis et talis semper est per medium. et sic
distat sursum et deorsum simpliciter. Alia est distancia
transumpta que vocatur repugnancia. et in tali non oportet
in telligere medium saltem reale. **Ad** tertium dicitur
quod contradictio non est medium nisi secundum rationem. quia
in re unum extremorum opponitur alteri sine medio.
et sic contradictio media est sicut relatio inter rela-
tina et motus inter mouens et mobile. **Ad** quartum
dicitur quod illud esse et non esse iterum quod mediat materia
non opponitur contradictorie. sed potius proprietate
sue contrarie. verum materia non est simpliciter mouens.
sed est ens in potentia. et ergo clauditur sub analogie
entis. **Ad** ultimum dicitur quod non esse quod desinit
non est nisi in instanti ymaginato sicut ante in-
ceptionem mundi non fuit nisi tempus ymaginatum. et
inter instantiam et reale et ymaginatum non oportet dare
tempus medium. Quia instantiam in qua res prior accipit
esse non est instantiam siue nunc priuans. sed inicians
iaz nunc inicians non est finis temporis.

Tercium dubium est. An oppositio contra-

dictoria prior sit in rebus vel in sermone. **Solutio**
alberi potest esse in re quod in sermone. quod non ser-
moni res sed sermo rei subiectus est ut dicit
plato et sic non est in sermone nisi secundum quod ad rem re-
fertur. verum in re sicut in causa et in sermone vero sic
in signo. Est autem in re sicut in causa et non sic in op-
positioe et diuisione. Quia una res est in re opposita
vel a re alia separata sine oppositioe media que di-
uisa sit a rebus compositis. sed nota oppositiois vel di-
uisionis ponit intellectus. ut dicit philosophus quanto meta-
physice. Et ideo tunc sunt in oppositioe secundum affirmatores
et negatores. scilicet quod ad eadem rem referantur affirmatores et ne-
gatio. Et ad eandem intellectum proponetes et diuiden-
tes. Et quod in sermone seruet idem veritas significandi in
affirmatioe et negatioe. quod res est causa intelle-
ctus vero est propones et diuides. et sermo signum
oppositiois et diuisionis.

Quartum dubium est An oppositio contra-
dictoria sit distincta ab oppositioe proprietate. Et
videtur quod non. quod inter negationem et affirmatores
est ordo cum affirmatio potest sit negatioe cum non
negat nisi quod affirmat affirmatores. Et similiter op-
posita proprietate circa idem quodammodo ordine sunt. **Solutio**
alberi. Distincta est inter ordines que est in proprietate
oppositis et contradictoriis. quod ordo in proprietate
oppositis est in rebus et a natura determinat. Ordo
vero que est iterum affirmatores et negatores est ordo
rationis. quod scilicet negatio non negat nisi quod affirma-
tio affirmat in quocumque tempore. et sic peccat argu-
mentum penes fallaciam equocationis.

Quintum dubium est. quare philosophus diffi-
niens affirmationem et negationem vult potius ge-
nerare remoto quod propinque dicens affirmatio est ordo
affirmativa. et negatio est ordo negativa. **Solutio**
quia oppositio affirmatiois et negatiois melius con-
dicitur ex genere quod est ordo. ex quo illa est composita affir-
matioi et negatioi. non autem eodem modo composita proprie
est enunciatio ex quo enunciatio species est oratiois. et pro-
prie nihil enunciat in negatione. sed potius negat
enunciari aliquid de alio. et quod affirmatioe enuncia-
tuz est in affirmatioe. negat in negatioe.

Sextum dubium est. Quot modis accipi-
unt affirmatio et negatio. **Solutio** alberi tri-
bus modis. Prior affirmatio dicitur quodammodo p-
positiois et forma importata per affirmationem com-
positiois et per oppositum dicitur esse de negatioe que est
quodammodo negatioe proprietate. **Secundo** dicitur affirmatio
enunciatio ordo dicens unum de altero. et sic est species
enunciatiois et sic diuisio enunciatiois in affirma-
tiua et negatiua est generalis in species accipiendo men-
bra diuisoria cum inclusioe diuisi. **Tercio** affir-
matio dicitur per negatiois quod scilicet idem negat in ne-
gatioe quod affirmat in affirmatioe. et sic sunt circa
R. III.

in 2° libro 1° capitulo
fuit dicitur Albertus et hinc

Tria sunt opposita secundum Aristotelem

Ad primum
Ad secundum
Ad tertium
Ad quartum
Ad quintum
Ad sextum

De 2° libro 1° capitulo

De 2° libro 1° capitulo

De ostp̄edicamenta

Idem opposita quibus enim non opponitur affirmatio
negatio ut patet in opposito in his quod id quod sig-
nificat in eis in una significat non est in alia. non in
eis vero et in eis opposita sunt per affirmatores et negatores
Quonia autem privatio et habitus non sic
opponuntur ut ad aliquid manifestum est.
neque enim de visus hoc ipsum quod est oppo-
siti. Eius enim non est cecitatis visus nec
alio villo modo ad ipsum dicitur. similiter autem ne-
que cecitas de cecitas visiois. sed privatio
quidem visiois. cecitas vero visiois non de
amplius ad aliquid omnia recipiatur dicitur
tur. quare et cecitas si est eorum que sunt ad
aliquid utique et converteretur ad illud ad quod
de. sed non converteretur neque enim de visus ce-
citas visus Quonia autem neque ut con-
traria opponuntur ea que sunt privatio et
habitus dicitur. ex his manifestum est que
non eorum contraria nisi est medium necesse est in quibus
nata sunt fieri aut de quibus predicantur alter
iporum in eis se. horum enim nihil erat medium
quorum alter necesse erat in eis susceptibili.
ut in languore et sanitate et habundanti
et perfecto. quare vero aliquid est medium nunquam
necesse est omni in eis alter. neque enim necesse est
omni susceptibili candidum vel nigrum in eis. ne-
que frigidum vel calidum. horum autem erat aliquid
medium quorum non erat necessarium alter in eis
susceptibili. preter ea quibus naturaliter
vniu in eis. ut igni calidum esse. et nivis candi-
dum in his autem et determinate necessarium est
alter in eis. et non alterum contingit. non enim
possibile est ignem frigidum esse neque nivem ni-
gram. quare omni quidem susceptibili non est
necessarium alterum eorum in eis. sed solum quibus na-
turaliter vniu in eis. et ex his determinate vniu
non alterum contingit In privatione vero et ha-
bitu nihil horum que deca sunt verum est. nec
enim se susceptibili necessarium est alterum eo-
rum in eis quod enim nodum natura huius ad-
videndum. neque cecum neque visum huius di-
citur. ideoque non erunt hec talium contrario-
rum quorum nihil est medium Sed neque que
est medium. necessarium enim est omni suscepti-
bili alterum eorum in eis. quoniam enim iam natum fue-

rit ad habendum visionem aut cecum aut ha-
bens visionem diceret. et horum non deter-
minate alterum. sed alterum contingit In con-
trariis autem quibus est medium nunquam nec-
cessarium fuit omni alterum in eis. sed quibusdam et
his determinate vniu. vniu palam est. quare sunt
neque modum tempore contraria opposita sunt
ea que sunt privatio et habitus opponuntur Am-
plius in contrariis quidem existente susceptibili
possibile est in alterum fieri mutationem
nisi alterum naturaliter insit. ut igni calidum
esse. nam quod sanum est possibile est languere.
et candidum nigrum fieri et calidum frigidum.
et ex studioso privum ex privo stu-
diosum possibile est fieri. privum enim ad me-
liores exercitationes ducitur et ad doc-
trinas. vel ad modicum aliquid proficiet ut
melior sit. si vero se vel modicum cremen-
tum sumpserit palam est. quare aut perfecte mu-
tabitur. aut satis multum cremetum su-
met. si enim bitum mobilior ad virtutem fiat. vel
quodcumque cremetum sumpserit a privi-
pio. ex hac etiam verisimile est amplius eum
sumere cremetum. et hoc dum se fit per-
fecte in contrarium bitum restituet nisi
forte longum tempore suspensum sit verum in privi-
tione et bitum impossibile est mutationem in
alterum fieri. ab habitu enim ad privatio-
nem fit mutatio. a privatione vero ad bitum
impossibile est neque enim cecum factum rursus vi-
det neque cum esset calidum. rursus comatur
factum est neque cum esset sine dentibus. den-
tes enim iterum orti sunt. Quocumque vero
tempore affirmatio et negatio opposita sunt
palam est. quare nullo predicorum modorum
opposita sunt. In solis enim istis necessari-
um est se aliud quidem eorum verum esse aliud
autem falsum. neque enim in contrariis necessari-
um est semper alterum verum esse. alterum
vero falsum. neque in his que deca sunt.
neque in bitu et privatione ut sanitas et lan-
guor contraria sunt et neutrum neque ve-
rum est neque falsum. similiter autem et duplici et
dimidui tempore relata opposita sunt. et

nō est eorū neq; verū neq; falsum. s; neq; ea q̄ s̄m p̄uationē ⁊ habitū sunt. sic visio ⁊ cecitas. oīno aq̄t eorū q̄ s̄m nulā cōplexionē dicunt̄ nihil neq; verū neq; falsum est. porro oīa q̄ deā sunt si ne cōplexiōe dicunt̄. **S**ed marie videbitur b. tale cōtingere in his q̄ s̄m cōplexionē dicunt̄ cōtraria sanū. nā ēē socrate. ad lāguere socrate cōtrariuz ē. s; neq; in his cōtrarijs sp̄ alterū veruz. alterum āt falsum ē cum ei sit socrates. erit aliud q̄dē verū. aliud āt falsuz. cum vō nō sit. ābo falsa sunt. neq; lāguere neq; sanū ēē verum ē cuz ip̄a socrates oīno nō sit. **I**n p̄uationē vō ⁊ bitu cum nō sit neutrum verum ē. cum vō sit. non erit alterū verum. habere nāq; visuz socrate ad id q̄d est cecū ēē socrate oppositum ē sicut p̄uatio ⁊ bitū. ⁊ cum sit. nō est necārium alterum verum vl̄ falsuz ēē cum eī nōdum nat̄ est habere vtraq; falsa sunt. ⁊ visum eum habere et cecū eum ēē. **I**n affirmatiōe vō ⁊ negatiōe sp̄ sine sit siue nō sit. aliud quidē erit verum. aliud āt falsum. languere nāq; socrate ⁊ nō lāguere socrate cum ipse sit palā est. q; alterū verum alterum falsū est. ⁊ cum nō sit. silr lāguere ei cum nō sit falsum est nō lāguere āt verum. **Q**uare i his sol̄ p̄p̄um erit semper alterū eoruz verum. ⁊ alterum falsum ēē q̄cūq; tanq; affirmatiō ⁊ negatiō opposita sunt.

Contrarium āt ē bono de necessitate malum. b̄ āt palā est per singulorum inductionē. vt sanitati languor. ⁊ iusticie in iusticia. ⁊ fortitudi debilitas. silr āt ⁊ in alijs. malo āt aliqñ q̄dē bonum cōtrarium est aliqñ malum. egestati cū sit malum. superhabundātia cōtraria ē. cum sit ⁊ ip̄a malū. sed i paucis b̄ tale ql̄iter inspiciet. in plurib; vō semper malū bono cōtrarium ē.

Amplius in cōtrarijs nō est necāriū si alterum sit. ⁊ reliquū ēē. sanis nāq; oib; s̄ntas q̄dē erit lāguor vero nō erit. similiter āt

cuz oēs sint albi albedo q̄dē erit nigredo vero nō erit. **A**mpli⁹ si socrate sanū ēē ad id q̄d est socrate lāguere ⁊ trariū est. cum nō sit possibile vtraq; eident̄ simul in eē. nō erit possibile cū alterū cōtrariorū sit ⁊ reliquū ēē. cum ei sit socrate sanū ēē. nō erit languere socrate palā vero est. q; circa id aut sp̄ aut genere natura h̄nt fieri cōtrarietates. lāguor nāq; ⁊ sanitas in corpe aīalis natura h̄nt fieri. albedo āt ⁊ nigredo simpliciter in corpore. iusticia vero ⁊ iusticia in aīa. necārium āt ē oīa ⁊ traria vel in eodē genere esse vel in cōtrarijs generib; vel ip̄a esse genera. albū ei ⁊ nigrū in eodē genere sunt color ei eorū gen⁹ est iusticia vero ⁊ iusticia in cōtrarijs generib;. h̄ em̄ vitz. h̄ āt neq;tia genus est. bonum vero ⁊ malum nō sunt in genere sed ip̄a sunt genera aliorū exītia.

Quonia autem p̄uatio ⁊ habitus. **H**ic p̄hs ⁊ pat sp̄s oppōis adiūicē penes differētiā. **E**t diuidit̄ in tres ptes. q; p̄io dēterminat de opposit; p̄uatiue ⁊ opposit; relatiue cōpando ea ad se inuicē. **S**ecūdo ostēdit̄ quō cōpantur p̄uatiue ⁊ ⁊ trarie. **T**ercio ⁊ pat opposita ⁊ trariorū ad alias sp̄s oppōis. secūda ibi. qm̄ aut. tertia ibi. **Q**uēcūq; vō. p̄ia in duo s; q; p̄bat intētuz suū duplici rōne. scda ibi. **A**mpli⁹. p̄io dē q; manifestū est q; p̄uatio ⁊ habitus nō opponūtur sic relatiua qd sic p̄bat. **Q**uia relatiua ad se inuicē referūtur. **H**abit⁹ aut ⁊ p̄uatiō ad se inuicē nō referūtur. **Q**uia cecitas nō dē visiois. cecitas. s; dē p̄uatiō visiois. **S**ecda ratiō est relatiua dicunt̄ ad cōtēntiā siue reci p̄e ad se inuicē. si q; cecitas ēē eorū q̄ sunt ad aliqd vtiq; ⁊ treret̄ ad illd ad qd dicit̄. s; nō ⁊ uertit̄. q; nō dē ⁊ ueniet̄er visus cecitatis visus.

Lunc ibi. **Q**uonia autē neq; hic p̄hs ⁊ patat opposita ⁊ trarie ⁊ opposita p̄uatiue ad se inuicem penes d̄am. **E**t diuidit̄ in duo s̄m q; p̄bat intētū suū duab; rōibus. scda ibi. **A**mpli⁹ in cōtrarijs. **P**rio dē q; illa q̄ opponūtur vt ⁊ traria nō opponūtur eodē mō sic p̄uatiua. ⁊ h̄ est manifestū ex his q; p̄sequūtur. **P**rio em̄ manifestuz est de ⁊ trarijs imediatis. q; illa sic se h̄nt q; alteruz eorū necārio inē subiecto apto nato sic patz in languore ⁊ sanitate inter q̄ nullū est mediū et silr p̄z in habundāti siue ip̄ari ⁊ perfecto siue

Hic patet quia ad f

pari q̄ immediate se hñt circa n̄erū. In trijs vero medijs nō est necesse alterū in eē suo suscep- tibili sp̄ em̄ p̄t in eē mediū qd̄ neutz p̄trariozū est. nō em̄ necesse est oī susceptibili aut alicui aut candidū sine albū vel nigrū in eē. qz p̄t in eē aut fuscū aut pallidū. Si l̄r nō necesse est oī vel alicui susceptibili in eē vel calidū vel frigidū. qz p̄t i/ esse tepidū qd̄ nec ē calidū nec frigidū. hoz em̄ p̄trariozū z similitū mediū nihil p̄hibz in eē qd̄ neutrū est extrēozū. S; eoz quoz est aliqd̄ me- diuz vt dcm̄ est nō necesse est alterū sp̄ i eē suo sus- ceptibili exceptz his quibz naturaliter in eē vnū p̄triozū. sic in eē igni calidū z sic in eē niui per natu- rā cadidū eē. In talibz em̄ necariū ē alterū in eē. Et illz oppositū nō p̄tigit siue ip̄sibile ē in eē sine sube corruptione. nō em̄ possibile ē ignē est frigidū ita qz mācat ignis sba. z niuē n̄ eē albā ita qz maneat niuis sba. multa em̄ z alia susce- ptibilia sunt calidi z cādoriz p̄ter ea quibz al- terū in eē p̄naturā z tunc ex his q̄ dca sunt. patz qz nō oī susceptibili ē necariū alterū p̄trariozū mediatozū in eē. s; sol̄ illis quibz vnū naturalit̄ in eē. z his vnū z indifferēter alterutqz in eē cō- tingit. In p̄uatiōe s; z habitu nihil eoz q̄ dca sunt de p̄trarijs immediatis verū est. Suscepti- bili em̄ p̄uatiōis z habitū nō sp̄ necariū est al- terū h̄ est p̄uatiōis z habitū in eē eo qz hec nō in- sunt nisi tpe determinato a natura qd̄ em̄ nōdū naturā h̄z ad vidēdū neqz cecū neqz visuz ha- bens d̄. iō nō erūt hec talia p̄trariozū qz nihil est mediū p̄pter qd̄ seq̄ videt. qz p̄uatiō z habi- tus sunt de n̄ero talia p̄trariozū quoz aliqd̄ est mediū. Om̄ em̄ susceptibili p̄uatiōis z ha- bitus necessariū est vnū in eē vel habitū vel p̄- uationē postqz venit temp̄ in q̄ ip̄m susceptibi- bile natū est ad habēdū habituz. tunc em̄ aut cecū aut habēs visuz dicit. z nō cōtingit necā- rio al terū in eē determinate siue visuz determina- te siue cecū determinate. sed in determinate alterū in eē. erit em̄ v̄l vidēs v̄l cecū in determinate. s; nō sic est. qz in p̄trarijs quibz est mediū nunqz fm̄ aliqd̄ temp̄ est necessariū alterū in eē. quia p̄t mediū in eē. sed quibusdā susceptibilibz al- terū p̄trariozū mediatozū determinate p̄tigit in eē cui illud in eē per naturā. sicut dicitū est p̄pter qd̄ palā est qd̄ fm̄ neutrū modū tanqz p̄traria opposita sunt ea q̄ fm̄ p̄uatiōē z habituz op- ponantur. Tunc ibi.

CAmplius in p̄trarijs quidem.

Dic phus pbat idē sc̄da ratiōe dicens qz ita est in p̄trarijs mediatis z immediatis qz vno exi- stente z manēte subiecto siue susceptibili possi- bile est fieri mutationē siue alterationē malte

rutrū nisi alterū naturaliter in sit q̄no igni in eē calidū esse p̄ naturā qua ignis ē. nā in p̄trarijs immediatis manifestū est. qz quod sanū est pos- sibile est lāguere. z similiter qd̄ candidū est pos- sibile est fieri nigrū z calidū frigidū z ecōuer- so. z ex studio prauū z ecōtra ex prauo studio sum Quia prauū dēduct̄ ad meliores exercita- tiones siue assuefactiōes bonozū opum z in p̄- turbibus intellectualibus ad meliores doctri- nas cōsilia z electiōes quibz forte p̄rio modi- cum quid proficiat vt melior sit. tamē si conti- nue modicum cremētum sumpserit palā est. quia aut perfecte mutabitur z studiosus erit perfecte aut satis multum accipiet incremen- tum ita qz apabitur vt studiosus. Si em̄ assue- factiōe fiat melior ad virtutē ita vt ea q̄ vir- tutis sunt facile faciat z gaudeat. v̄l etiā si hoc nō est. sed tamē quodcūqz incremētum sumat palam est. qz aut p̄fecte mutabit aut satz multū sumit incremētum qd̄ sufficit ad virtutis sus- ceptionē. Si em̄ a p̄ncipio sumat aliqd̄ incre- mentum verisimile est ampl̄ sumere incremē- tum si p̄seuerauerit in exercitio actū virtuosum z cum hoc semp̄ siue cōtinue sit restituef- p̄fecte in cōtrariū habitam nisi forte temp̄ p̄- fectus sui suspēsū siue recurtatū sit. quia non in equali tempe om̄es cōliter proficiunt eo qz vnus nunqz est dispositus qz alter p̄pter qd̄ na- turalia moralibus multū cooperatur. In p̄uati- tione vero z habitu impossibile est mutatiōē in alterutrū fieri indifferēter. vnde mutatio fit ab habitu in p̄uatiōē. a p̄uatiōē vero in habituz mutatiōē fieri est impossibile. Quia cecus factus nunqz rursus videbit neqz cum quis caluus factus est rursus fit comat. neqz edentulus siue carens dentibus rursus fit den- tatus. Tunc ibi.

Quecuqz vero tanqz affirmatio.

Consequenter phus compat opposita p̄tradio- rie ad alias sp̄es oppositiōis. Et p̄rio facit h̄ sc̄do assignat qualdā p̄p̄etates cōtrariozū sc̄da ibi. cōtrariuz autē. Quo ad primū dicit. qz manifestū est qz nullo p̄dictozū modozū sunt opposita que opponūtur sicut affirmatio et negatio sunt opposita. Qz sic ostēditur. qz in solis istis id est in affirmatiōē z negatiōē necessariū est alterū eozū esse veruz z alterū esse falsum z de nullo simul ambo. sed hoc nec ē in oppositis contrarie. nec in oppositis relatiue. nec in oppositis p̄uatiue. Qz non in opposi- tis contrarie patz. quia sanitas z languor con- trarie sunt z neutrū. neqz verū est neqz falsum. Similiter autē duplum z dimidium tanqz

relative opposita sunt. et non est vnus eorum verum et reliquū falsum. **S**imiliter neque ea que sunt in priuatione et habitibus sunt. sicut visio et cecitas omnino autem nihil eorum que sunt in nullā complexionem dicuntur. neque verum neque falsum est. sed omnia que dicta sunt sine complexionem sunt. **S**ed maxime videbitur. quod in contrariis complexionibus vnus sit verum reliquum falsum. ut sanum esse socratem. contrarium est ad languere socratem. Sed etiam in his contrariis non semper alterum est verum et alterum falsum. Cum enim socrates est alterum est verum. et alterum est falsum. Cum autem non est ambo falsa sunt. neque enim verum est. neque falsum sortem languere vel sanum esse si omnino sortes non sit. **I**n priuatione vero et habitu cum non sint neutrum verum est. Cum vero est. non erit alterum verum. quia habere socratem visum ad illud quod est socratem cecum esse. oppositum est sicut priuatione et habitibus. et cum sit non est necesse alterum esse verum. alterum falsum. Cum enim nondum natus est habere vtraque falsa sunt. et visum cum habere. et cecum eum esse. **I**n affirmatione vero et negatione semper siue sit. siue non sit. aliud quidem erit verum. aliud autem falsum. Languere autem socratem. et non languere socratem cum ipse sit. palam est. quia alterum verum. alterum falsum est. et cum non sit similiter languere eum cum non sit. falsum est. non languere autem verum. **Q**uare in his solis propriis erit semper alterum eorum. verum et alterum falsum esse. quecumque tamque affirmatio et negatio opposita sunt.

Tunc ibi. **C**ontrarium autem est bono. **H**ic philosophus ponit quasdam proprietates contrariorum. Et diuiditur in quinque. scilicet quod quinque ponit proprietates contrariorum. **S**ecunda ibi. **A**mplius. **T**ercia ibi. **A**mplius si socratem. **Q**uarta ibi. **P**alam vero. **Q**uinta ibi. **N**ecessarium est autem. **Q**uo ad primum dicit. quod de necessitate bonum contrarium est malo in quantum bonum accipitur in habitu virtutis et actu. et malum in habitu et actu vicij oppositi ad virtutem. Et istud patet per inductionem singulorum. **I**n corpore enim quis enim non sunt virtutes et vicia. tamen sunt ea que virtutibus proportionantur. sicut sobrietati sensitiua prudentia. robori corporis. vel sanitati corporis fortitudo. rectitudini corporis. et membrorum ordinationi iusticia. et sanitati temperantia eo quod sanitas consistit in tempera-

meto complexionis. Et isto modo sanitati tamque bono opponitur languor. ut malum et in animatum. iusticie ut bono opponit iniusticia. ut malum et fortitudini in vtroque scilicet corpore et anima. ut bono opponit debilitas ut malum. debilitas enim timor cordis est. **S**imiliter autem inuenitur in omnibus alijs si inducantur. semper igitur bono opponit malum. nunquam enim bonum opponitur bono. **Q**uoniam tamque malum oppositum est malo sicut egestati cum sit malum in ciuilibus quia impedit ciuiles actus. opponit superabundantia que impedit actus felicitatis. et ideo etiam est malum. Sed in paucis istud inuenitur. scilicet quod malum malo est contrarium. quod non inuenitur nisi in ethicis et ciuilibus et economicis. vel in his que ad ciuilia et ethica habent analogiam. siue proportionem. **I**n alijs autem omnibus malum bono est contrarium.

Tunc ibi. **A**mplius in contrariis. **H**ic ponit secundam proprietatem contrariorum dicens. quod non est necessarium in contrariis si alterum sit in natura reliquum esse. si enim per hypotesin ponamus omnia corpora sana. tunc stante tali hypotesi si sanitas erit languor non erit. **S**imiliter si ponamus omnem corpus terminatum esse albus. tunc albedo quidem erit. nigredo autem non erit quia si esset oporteret ea esse in aliquo corpore terminato. sed talia posita sunt omnia alba.

Tunc ibi. **A**mplius si socratem. **H**ic ponit tertiam proprietatem contrariorum que est declaratiua prioris. et est ista. quod contraria non possunt esse circa idem subiectum numero. quod sic ostendit dicens. si idem est modus oppositi in contrariis qui est in incomplexis. tunc cum dicitur socratem sanum esse et socratem languere. cum non sit possibile quod hec insint eidem et in eodem tempore. non erit possibile quod cum alterum sit et si mul cum hoc sit et reliquum. cum enim sit et verum sit socratem sanum esse. tunc per eodem tempore non erit possibile socratem languere. alias scilicet actum in essent contraria.

Tunc ibi. **P**alam vero est quia. **H**ic ponit quartam proprietatem dicens quod palam est quod naturaliter contraria habent fieri circa idem speciem aut genere. languor enim et sanitas in corpore animalis naturaliter fieri habent. **C**irca enim idem numero nata sunt fieri contraria ut circa subiectum. scilicet circa idem speciem habent fieri tria quedam sicut circa id quod est essentialiter constitutus formas contrarias. sicut albedo et nigredo circa lucem. et sicut graue et acutum in sono circa absonum quod scilicet est in vtriusque.

Secunda applicatio

Tercia applicatio

Quarta applicatio

Postpredicamenta

et dulce et amarum circa humidum digestum, quod est in saporibus, habent etiam fieri circa idem genere, quia contraria sunt in eodem genere proximo vel remoto, langor namque et sanitas circa corpus animalis naturaliter fieri habent, et sic sunt circa idem genere, et etiam circa speciem animalis. Albedo autem et nigredo fieri habent in corpore terminato quod non est idem specie sed genere remoto, non enim omnia terminata corpora sub eadem specie vel genere, pro quo sunt. Iusticia vero et iniusticia habent fieri in anima, que est eadem specie specialissima, quod non fuerit nisi circa hominis animam que est eadem specie specialissima, et sic contraria fuerit circa idem numero, idem specie, et circa idem genere.

Tunc ibi. **N**ecessarium est autem omnino ponere quantam proprietatem contrariorum que est ista quod omnia contraria vel sunt in eodem genere primo, vel in contrariis primis generibus, vel sunt genera contrariorum, et istud patet inductiue, quia albus et niger sunt in eodem genere primo, color enim genus est horum contrariorum. Iniusticia autem et iusticia que sunt contraria sunt in contrariis generibus primis, quia iusticia est in genere virtutis, et iniusticia in genere vicii, virtus autem et viciu sunt contraria genera, iusticie enim genus est virtus, iniusticie autem genus nequitia siue viciu. Bonum vero et malum sunt se accepta et vel non sunt in aliquo sicut in genere, sed ipsa sunt seipsum sunt contraria genera, et sic sunt genera aliorum existentia, ad que alia multa vel omnia sicut ad genera reducuntur.

Circa predicta sunt dubia. **P**rimum est an sit vniuersum contradictorium sicut verum, et reliqua falsum, sicut philosophus dicit in textu. Et videtur quod non, quia si sic aut veritas sit erat, aut non sit erat, si semper erat tunc fuit ab eterno, et sic fuerit et sunt plura eterna. Si autem hec veritas semper erat sit falsa, tunc eius contradictoria est vera, hec scilicet veritas non sit erat, et si hec est semper vera, tunc aliquod erat verum, verum autem non erat verum nisi veritate, sed veritas erat quando non erat, quod falsum est et inconueniens, quod illud ex quo sequitur, scilicet quod non semper erat veritas, veritas igitur semper erat.

Solutio Alberti sic et probatio in oppositum que est Augustini procedit, et est necessaria, scilicet considerandum est secundum dominum Albertum quod res de quibus est affirmatio et negatio dupliciter sunt, scilicet in esse, et in ipsa rerum ordinabilitate, et hoc manifestum est per Avicennam, Galienum, Alphoncium dicitur quod quando predicatum concipitur in ratione subiecti talis propositio est vera siue re existente, siue non existente, siue enim homo sit animal, siue non, hec

semper est vera homo est animal, animal est animatum sensibile, et vniuersum est substantia, et homo est substantia. Sed si ulterius inferatur substantia est ens, et homo est ens, dicitur quod non sequitur, quia ens vel entia accidit homini vel animali, et non se clauditur in intellectu eorum. **C**um autem dicitur homo est animal, sufficit ad veritatem propositionis substantialis ordinatio predicari ad subiectum. **C**um autem additur animal est ens, et ens non est de ratione animalis vel hominis non erit ibi ordo substantialis vnius ad alterum, et ideo si animal est ens, vel homo est ens oportet quod sit ens in actu, et hoc est contra hypothesis qua suppositum est quod non sit homo vel animal. **E**t secundo hanc doctrinam dicendum est quod ordinabilitas rerum in subiectis et predicatis equaliter est in rebus existentibus et non existentibus, dummodo possibile sunt ad existendum. **E**t sic ante mundum hec propositio, mundus erit, fuit in ipsa rerum ordinabilitate. **E**t si queratur, in quo sunt ordinabilitas rerum, quia non erant res, dicendum quod fuit in ipsis rerum rationibus. **S**i autem queratur consequenter de illis rationibus, dicendum quod fuerunt in sapientia creatantis et ordinantis. **S**i autem dicatur, in sapientia intellectus primi sunt, ut vniuersum et non vniuersum ordinatum est ad alterum. **D**icendum quod res in sapientia intellectus prime cause dupliciter considerantur, scilicet ut res considerate et producte, vel ut intellectus quo intelliguntur et producantur. **E**t primo quidem modo possibilitas est ad pluralitatem et ordinem, non quidem in actu ordinantis, sed qui est in ordinabilibus et hoc modo possibile est veritatem esse de ipsis et enunciabilia sunt ad veritatem quantum nunc quod fiat enunciatio, et sic enunciabile reductum et similiter propositio possunt esse ab eterno, et tamen vniuersum solum est actu eternum. **E**t si queratur, utrum tale sit creatum vel non creatum, dicendum quod est creatibile et non creatum secundum re ordinem et in hoc differt a creatione, quia creator nec creatus nec creabilis est. **S**i autem hec que sunt in intellectu creatantis accipiantur, ut in intellectu eius creator non intelligit nisi seipsum tunc verum est quod res in creatione sunt per modum intellectus creatoris, et nec sunt vniuersum, nec multa nec inordinata, sed sunt idem quod ipse. **E**t hec est Avicenne doctrina qui dicit cum Porphyrio quod nulla specie animalis existente potest intelligi substantia animata sensibilis. **E**t constat quod non loquitur de intellectu intelligentis, quia sic nihil diceret, quia si nulla esset species animalis, nihil erit intellectus. **S**ed loquitur de intellectu intelligibilis.

Si considerat contrarium dicitur et non vniuersum sed propter potentiam et virtutem et per quod ordinabile sit ad affirmatum et negatum sicut vniuersum et alterum sicut et hoc est autem et tunc et virtutem et ad contrarium

Quarta officina

Si vniuersum sit sicut et hoc non potest ab eterno quod non videtur ex parte et in intellectu sicut vniuersum et hoc est per seipsum et per seipsum

proffabile quod nichil sit sicut hoc est et tunc et vniuersum. aut dicitur quod non vniuersum sed per potentiam et virtutem et per quod ordinabile sit ad affirmatum et negatum sicut vniuersum et alterum sicut et hoc est autem et tunc et virtutem et ad contrarium

Ens propter rationem dicitur et non vniuersum sed per potentiam et virtutem et per quod ordinabile sit ad affirmatum et negatum sicut vniuersum et alterum sicut et hoc est autem et tunc et virtutem et ad contrarium

Exphat

Nota

quod secundum naturam ordinem nulla specie existente ad huc in quantum est in se intellectualiter manet substantia animata sensibilis.

Secundum dubium est an malum opponatur bono contrarie cum tamen dicuntur Dionysius Augustinus pythagoras quod opponitur privationi. **S**olutio Alberti quod malum accipitur dupliciter scilicet formaliter et materialiter. id est aliud est malum unde malum et aliud est id quod est malum. Malum enim unde malum non est nisi privatio sicut ostendit Dionysius dicens si sumamus bonum nature in corpore bonum nature anime et bonum nature angeli tunc malum non dicitur vel ponitur aliqua forma vel aliquod ens quod sit substantia vel accidens contrarium bono. siue illi forme quam dicitur bonum secundum omnibus malum nihil ponitur nisi boni ademptionem siue corruptionem et deurationem siue diminutionem siue aliquo quocumque modo alio privatio potest nominari. Et hoc modo dicitur Dionysius malum corporis est contra naturam esse malum anime contra rationem malum angeli contra intellectum sicut malum tibi contra gressum et simili modo est in febribus et aliis malis corporis que secundum quod mala sunt nihil sunt nisi corruptio comensurationis completionis in humoribus vel compositionis in partibus et membris. **F**ebrius enim ex hoc quod est secundum materiam putridus humor vaporans per corpus non est malum corporis quia hoc est ante bonum et sano accidit humor qui vaporabitur per corpus diffundatur sed ex hoc quod vaporando corrumpit et impedit modos et armoniam et comensurationem vere secundum naturam sanitatis corporis ex hoc habet mali rationem et ex hoc patet verum esse quod dicuntur Boetius et Dionysius quod malum numerum est et nullum et quod non habet causas formales vel efficientes sed est in causa bile preter intentionem et voluntatem. **E**t in hoc perfectius consideret dicimus quod entium quedam sunt essentie siue existentie et quedam sunt entia que illis entibus existunt. **E**ssentie sunt forme simplices ut genera species differentie et intelligentie anima et homini quibus secundum se non accidit corruptio sed si corrumpuntur tunc solum corrumpuntur per accedens secundum quod sunt in esse eorum que sunt per armoniam et compositionem in his in quibus sunt dicuntur esse secundum hoc quod sunt. **P**ris autem que sunt composita in quibus existentie sunt accidit corruptio per dissolutionem armonie et compositionis que sunt in his que sunt et ideo dicitur Dionysius quod non corrumpitur quid existentium sed corruptio est ablatio vel dissolutio modi et armonie que sunt circa ea que ab essentiis habent.

Est ergo bonum formale corporis quo corpus dicitur bonum habitudo perfecta ad esse et opus corporis in modis et armoniis que sunt ad hoc quod corpus perfectum sit in esse et ad opus. **C**orruptio autem istius non est nisi armonie talis et comensurationis destructio vel corruptio et hoc non dicitur nisi privationem et corruptioem puram et non essentiam aliquam ad quam fiat armonia alicuius sicut ad essentiam dante esse alicui. **M**alum igitur corporis non est essentia aliqua sed corruptio modi comensurationis et armonie. **S**imiliter est in anima bonum et perfectum anime est per essentiam que est ratio vel rationalitas et convenientius dicitur ratio bonum ergo anime est anima in omnibus viribus suis secundum esse et agere mensurata esse rationem. **M**alum ergo anime non est nisi istius modi comensurationis et armonie ademptio siue corruptio et non contraria aliqua forma ad quam anima comensurata et proportionata mala sit ut faciat malum. **M**alum igitur anime sicut et corporis non est nisi privatio. **E**odem modo accipitur bonum angeli bonum enim angeli est comensuratum esse sub essentia que est intellectus agens purus et mundus et bonum angeli est quod sit in esse et viribus et actu et opere comensurationem habens ad talem intelligentiam vel intellectum. **M**alum igitur angeli non erit aliqua forma illi comensurationi contraria ad quam vel sub qua constitutur angelus malus ut malus sit in esse et opere. **S**ed malum angeli est violatio huius comensurationis et armonie quod non est nisi privatio et corruptio. **M**alum igitur in omnibus opponitur bono sicut privatio et in hoc omnes christi condemnant manicheum qui dixit aliquam esse essentiam mali. **S**i vero sit malum id quod quod est malum tunc ipsum est actus corruptus circa modos et armonias et comensurationes ad formam boni et ille in quo est actus relinquit similes habitus et illi sunt mali habitus et hoc modo inter bonum et malum est contrarietas sicut hic dicitur non tamen quod contrarius actus et habitus habeat aliquam formam ex qua mali sunt sed quia in quantum actus vel habitus sunt relinquit aliquod ens in corpore vel in anima hoc est aliqua qualitas que quia forma boni privata est et cum est qualitas dicitur esse contraria sicut claudicatio est gressus contrarius incessui recto quia etiam gressus est quoddam ens actu et caret perfectione rectitudinis quod est privatio in claudicatione et sic omnia contraria habent reduci ad privationem et habitum ut decimo methaphisice docet philosophus quia albedo est habitus et forma

liberale me...
Quare bonum non opponitur bono sed malo

Quare bonum non opponitur bono sed malo...
Quare bonum non opponitur bono sed malo...

Quare bonum non opponitur bono sed malo...
Quare bonum non opponitur bono sed malo...

Quare bonum non opponitur bono sed malo...
Quare bonum non opponitur bono sed malo...

Quare bonum non opponitur bono sed malo...
Quare bonum non opponitur bono sed malo...

er q uo est diffusio lucis in superficie nigredo autem priuatio. qz est priuatio diffusionis lucis in superficie umbrata. et hoc modo album et nigrum sunt contraria. et similiter bonum et malum in actibus et habitibus. et sic intelligitur dictum philosophi.

Tercium dubium. quare bonum non opponitur bono. sicut unum malum alij malo. Solucio Alteri. bonum ut dicit philosophus secundo ethicorum est ex una sola causa et tota et integra. et ideo est uniforme. uniforme vero uniformi non opponitur. neqz opponi potest quia uniforme cum uniformi conuenit. Et ideo dicit philosophus quod omnia consona sunt vera et bona. sicut si in dissonantia a bono et malo statim disponat a bono. Et intelliguntur ista de bono et malo simpliciter dictis. et non de bono et malo dictis per accidens ut hic et nunc. quia sic nihil prohibet idem esse bonum et malum. sicut secari et vni que sunt quodam mala sunt bona hic et nunc. et huic. Malum vero est ex singulis defectibus. et ideo potest unum malum alij contrariari quod egestati que est quoddam malum contrariatur superabundantia que est etiam quoddam malum.

Quartum dubium est. an si unum contrarium in natura non necesse sit reliquum esse sicut dicitur in textu. Et videtur quod non. quia dicit philosophus secundo de celo. oppositum volens si unum contrarium est in natura quod oportet reliquum esse.

Solucio sic ut in textu dictum fuit. Ad obiectionem in oppositum dicendum quod illa propositio non est vera de esse in actu terminum. sed etiam de esse in actu vel esse in potentia. et de contrariis que mutuo se expellunt circa idem subiectum. quia tunc si unum contrarium est subiectum eius est. et si subiectum eius est igitur reliquum contrarium est in potentia. quia subiectum illud est in potentia ad alterum contrarium. Vel dicendum quod philosophus ibi loquitur de contrariis preteritis in quibus valet talis consequentia. Etiam veritatem habet secundum quod contraria considerantur quantum ad actionem et passionem quaz ad se inueniuntur habent.

Quintum dubium est. quomodo intelligitur dictum philosophi quod bonum et malum non sunt in genere. sed diuersorum generum. Solucio Alteri et Ulrici bonum et malum non negantur simpliciter esse in uno genere in quantum sunt contraria cum sint in genere qualitatis.

Sed negantur esse in genere eorum que secundum mores determinantur. sed sunt genera eorum quia omnia que secundum mores determinantur continentur sub hoc genere quod est bonum vel

malum. sequitur Prius autem.

Prius autem alterum altero dicitur quadrupliciter. Primo quidem et proprie secundum tempus. secundum quod scilicet antiquius alterum altero et senius dicitur. in eo enim quod tempus amplius est. et antiquius et senius dicitur. Secundo modo autem quod non conuertitur secundum substantiam consequentiam. ut unus duobus prior est. Duobus enim existit tibus. mox consequens est unum esse uno autem existente non est necessarium duo esse. ideo non conuertitur ab uno consequentia ut sit reliquum.

Prius autem videtur illud esse a quo non conuertitur in eo quod est esse consequentiaz. Tercio vero secundum quendam ordinem prius dicitur. quemadmodum in disciplinis et in orationibus. Nam in demonstratiuis disciplinis est prius et posterius per ordinem. Elementa enim in geometria priora sunt his que describuntur per ordinem sed et in grammatica elementa priora sunt sillabis. et in oratione similiter probemium enim prius est narratio ne per ordinem. Amplius supra ea que dicta sunt quod melius est et honorabilius prius esse videtur. Consiueverunt autem et plurimum honore et magis dilectos a se prior res dicere apud se. Est quidem et per se alienissimus prioris hic modus. Modi itaque qui dicti sunt. de prioribus istis sunt. Videtur autem preter eos qui dicti sunt alter esse prioris modus eorum vero que conuertuntur secundum esse sentie consequentiam. quod alterius quomodo dicitur causa est. digne prius natura dicitur. quia vero sunt quedam huiusmodi. palam est. esse namque hominem conuertitur secundum esse consequentiam ad veram de se ordinem. nam si est homo

pmo

Secundo

Tertius

Quarto

Quinto

Quare bonum non opponitur bono sed malo...
Quare bonum non opponitur bono sed malo...

Tempore natura primo ordi
ne dicitur et honore
Causam causata dicitur esse prior

Aristotelis.

vera est oratio qua dicitur. quod est homo
et convertitur homo quod est. nam si vera
est oratio qua dicitur homo est. homi
nem esse necesse est. Est autem vera
quidem oratio nequaquam causa quod
sit res. verumtamen videtur res quodam
modo causa ut sit oratio vera. dum enim res
est aut non est vera oratio aut falsa di
catur necesse est. Ideoque secundum quod quod mo
dos prius alterum altero dicitur.

Prius autem alterum altero dicitur

Itud est capitulum secundum in quo philosophus determi
nat de secundo postpredicamento quod est prius. et
dividit in duas partes principales. quod prius po
nit quatuor modos prioris. Secundo addit que
dam modum. Secunda ibi. Videtur autem. Prius in quatuor
modis secundum quod ponit quatuor modos. Secunda ibi.
Secundo modo. Tercia ibi. Tercia vero. Quarto
ibi. Amplius. Prius in duo. quod primo proponit
intentionem. Secundo persequitur intentionem. Secunda ibi.
Prius quidem. Prius dicitur quod alterum dicitur quod dicitur
pliciter prius altero. Primo et proprie unum est prius
us altero secundum tempus. sicut id quod est ante quibus
seu senius altero. dicitur hoc modo prius. sicut hoc
decem annorum prior est hodie septem annorum. et dicitur
philosophus quanto metaphysice quod bella medie fuerunt
ante bella troye et bella troye ante bella romana

Secundo modo dicitur illud prius altero a quo non
convertitur subsistendi consequentia. et hoc modo unum est
prius duobus. quod duobus et tribus statim sequi
tur quod unum est. vno autem exite non sequitur quod duo
sunt. et id non convertitur prius ab vno ad duo. id po
sito vno non necessario ponunt duo. Tercio
modo unum prius altero dicitur secundum quendam ordi
nem sicut in disciplinis demonstrativis et orationibus
rethoricis. in talibus enim est prius et posterius
secundum quendam ordinem doctrine. Elementa enim in geo
metria que sunt punctum. linea. circulus. angulus.
et huiusmodi priora sunt ordine elementali descrip
tionibus et compositionibus figurarum angularium. si
gure enim per ordinem describuntur secundum quod vna probatur
altera. sicut triangulus ante quadratum. vel qua
drangulum et quadratum ante circulum. quod centrum da
ti circuli per triangulum inuenitur. Sic in gram
matica elementa litterarum priora sunt sillabis. et sillab
is dictionibus. et dictionibus orationibus. Et in oratione
rethorica hoc modo per prius est narratio. et nar
ratio prior petitione. vel accusatione. Quarto
modo unum dicitur prius altero. quod est honorabilius et
dignius. et melius. consueverunt enim plurimi que

inductus non potest in toto esse falsum. honora
biliores et a se magis dilectos vocare prioros
Est tamen iste motus alienissimus poris. isti igitur
sunt quatuor modi que magis famosi et vulga
ti sunt. quibus videtur dicitur boetius. Aristoteles addit unum
quod ante tempus suum non fuit. et est ille que est in illa
que convertitur secundum essendi prius. et unum est alteri
causa. et hoc dicitur altero prius quodlibet secundum quodcumque
genus cause fuerint causa. Tamen enim in actu et effec
tus convertitur secundum essendi prius. et tamen dignius
est ut causa natura siue naturali ordine prior sit ef
fectu. Quod autem quedam huiusmodi sunt palam est. quod ho
mine esse convertitur secundum essendi prius. cum hoc quod est
vera orationes esse de hoc quod est hominem esse. Nam si
secundum rem homo est. vera est oratio qua dicitur homo est. et
sic oratio vera nequaquam causa est ut res sit. sed econ
tra. res quodammodo causa est ut oratio sit vera.
Ab eo enim que res est vel non est. oratio que secundum res
significat vera est vel falsa. si igitur causa prior est
suo causato. tunc necesse est que quod quod modis unum
dicatur altera prius.

Incidit dubia. Primus est an tamen
quingis sunt modi prioris et non plures neque pau
ciores. Et videtur prius que non. quod philosophus multo
plures assignat in quanto metaphysice. quod prius
in loco prius secundum motum et alios. Secundo. nihil
est prius secundum tempus. igitur prius modus est inco
uenienter positus. Ans patet. quod prius secundum p. v. me
taphysice est quod est principio propinquus. sed null
um est in tempore principium. quod est infinitum. ut per philosophum
octavo philosophice. Tercio. secundus modus inco
uenienter assignat. quod prius est inter propinquos. sed per
us de que est hic sermo est in incomplexis. igitur prius
a quo non convertitur subsistendi prius. non dicitur dicitur
prius. Quarto. a parte integrali ad totum non
convertitur subsistendi prius. ut per p. p. hic in textu di
centem. que non sequitur unum est quod duo sunt. quod per in
tegralis est suo toto prior. secundo modo prioris. sed hoc
est falsum. quod secundum p. vii. metha. in diffinitioe ali
quarum prius integralium cadit totum. sed diffinitio
prius est diffinitio. per philosophum. vi. topicorum.

Quinto. secundo modo genus prius est specie. et
quo ab eo ad speciem non convertitur consequen
tia. ut dicit philosophus. sed hoc est falsum. tum quia
in primo de Anima dicitur. vniuersale nihil
est aut posterius est suis singularibus. Et
am genus et species sunt relativa. que sunt simul
natura. et per consequens genus non est prius
specie. Et simili modo argui potest circa que
tum modum de causa et causato. Solutio
Alberti sic. quia omne prius alio aut precedit
ipsum ordine. aut natura. Si primum scilicet
est ordine. hoc est tripliciter. aut ordine temporis

Es addit quatuor
quod prius tempore non fuit
Et hoc modo motus
suo causato

Autoritas

Quia quod sunt modus prius

Diffinitio quod m
prioritate

prius

Secundo modo
ad hoc
quod dicitur prius
Tercio

8to

Aut discipline aut dignitatis. Si prio mo. sic e prim' modus. Secdo mo est tercius mo. dux. Tercio quart' modus. Si natura hoc e dupliciter. aut natura q est principiu a quo n couertit' subsistendi pna. z sic est scds modus aut a q couertit' subsistendi pna. z sic e qrtus modus. vey tn est q plures sunt in toto moi prioris qz hic sunt politu. ex q generalis ro pai oris est ee ppinqus pncipio. quot modis igitur pt sumi pncipiu z quotcuqz modis pot esse aliqd ppinqus pncipio quocunqz mo sumi pro. tot modis diuersis dz prius. sz h' pt pluribus modis cotingere qz hic ponitur. z ergo d'nter sumut modi prioris fm Augi. Aristo. qnto metha. z in pposito. qz fm Augi. vnu e prius altero qtuor modis. Prio eternitate. z sic deus est pus vniuerso. deus em pcessit mu/ du p que vniuersitas entiu intelligat no dura tone tps sed eternitatis. Secdo mo dz prius tpe. sicut flos por est fructu. Tercio electoe z sic fructus por est flore. Quarto origis. z sic ma teria por est rebus ex materia costitur. fm. p. so qnto methaphisice dicit' pus respectu alicu tus principii. z sic illud est prius qd illi pnci pio est ppinqus. posterius so quod est ab eo remotius. Principiu so sumi potest triplicif scz vel in quantitate. vel in cognitoe. vel in esse et io omnes modi prioris ad aliqne illoz redu cantur. Et qz duplex est quantitas scz cotinna. et discreta. io dz duplicat' vnu altero pus alte ro. scz fm quantitate p'nuat' z discretat'. fm qua titate cotinua vnu dz prius altero tripliciter. scz fm locu. fm motu. z fm tepus. fm locu vt i determinado aliqne locu. illud qd e illi loco ppinqus dz pus. Illud so quod ab eo est re motius dz posterius. sicut respectu loci sursum ignis dz prior. z respectu loci deorsu terra. fm tepus so vnu dicit' prius altero dupli. Uno mo respectu pteriti. z sic illa sunt priora q ma gis a pnti nunc sunt distantia. Secdo modo respectu pntis nunc. z sic illa sunt priora que pnti nuc sunt ppinqora. fm motu etia vnu dicit' prius altero dupliciter. Uno mo in na turalibus. z sic puer prior est viro. qz a pueri/ tia fit motus in senect' ut e. Secdo mo in volu tarys quo illi dicunt' p'ores qui in potestate sunt costituti quoz est mouere z regere inferi ores. fm quantitate so discretat' dz prior qui est alicui determinato vicinior z remotior posteri or. fm cognitoez so vnu esse prius altero co tingit dup liciter. scz fm sensuz. z fm intellec/ tu. Unde vna sunt priora fm intellectuz sin gularibus. singularia so fm sensuz. z simili'

passiones simplicius priores sunt passionib' copositor. Ad obiecta in oppositu. Ad p mu est dicenda. q in qnto methaphisice distin guntur prius inqstuz est differetia entis. Dic aute principaliter fm q est passio eoz q sunt in generibus pdicamentoz inqstuz considerat' tur a roe. z sic sumptu habet omnino diuersos modos. Unde qui principaliter intenduntur hic ibi omittuntur. z everso. z sic ecedendū est iuxta predicta q non ponit hic omnes mo dos prioris. nec etia illos ad quos omnes sunt reducibiles. tam e numerat' sufficietes ad su um ppositum z quosda alios ad illoz mani festationez. Ad secundu dicendū sicut dicit phus quinto methaphisice q prius z posteri/ us sumuntur in tepore p coparationem ad pre sens nunc signatus. sed everso in preteritis et futuris vt tactu est. qz in preteritis remoti us ab hoc nunc est prius. In futuris propin/ us. huic nunc est prius. Ad terciu d'cen/ dum q aliquado consequentia est inter pposi tiones tamen ratione incopletoz. z tunc illud incopletoz in consequete racone cuius sequi tur antecedes z no econuerso est prius illo in antecedente racoe cuius antecedes infert con/ seques. Ad quartu dicendū q omnis ps integralis sine qua totuz non potest esse est pri or toto secundo modo prioris. Et si dicatur. Aliqua pars talis diffinitur p suum totu. igitur est posterius toto. Loceditur q sit posteri or toto alio aliquo mo vt forte qnto. qui est in causando. sed no secundo mo qui est in con sequendo. sicut ad principiu speciale sequitur conclusio in terminis generalibus. z no econ uerso. vt ad hanc. Omnis triangulus habet tres agulos. sequitur hec figura. habet tres an gulos. vbi principiu est prius quinto modo. id est in causando. sed principiatu prius secu do modo. i. in consequendo. Unde secundus modus no debet poni prior fm natura. sz fm consequentiaz. z quintus modus prior fm na turā siue causalitatez. Unde metric dicitur. Tempore natura prius ordine dicit' z hono re. Causa causato dicitur esse prior. Ad qn tum dicendū q genus prius est fm secunduz modū. licet em posterius sit fm via abstractionis vniuersalis a particulari. est tamen prius fm naturam sicut dans esse z rationem specie bus. Ad confirmatonem dicendum q ge nus z species. causa z causatum. signum z sig natum accipiuntur' dupliciter. Uno modo formaliter. et sic procedit argumentum. Alio mo materialiter p his que subsunt interio'

Augustinus vno alio p'p'...

Secdo Tertio Quarto

Primo...

Secundo...

Primo...

Secundo...

Primo...

Primo...

Handwritten mark

et si e pcedit qd hic dicit.

Secundū dubiū est. quare phūs no enumerat hic modos posterioris sicut prioris. **S**olucio Alberti. prius dicitur relatiue ad posterioris. qd ex distinctōe vnus cognoscit distinctio alterius. qz tot mōis dicit vnū oppositorū quorū modis reliquū.

Tercū dubiū est. quō prius dicitur de suis modis an vnū uoce. equiuoce. vel analogice. **S**olucio analogice. qz p prius dicitur de pmo mō. qui inter omēs est principalior ad quē alij fm ordinē quo posteri sunt reducuntur. qā prius sumptū est fm rōnez numerātis. qd ex trāsecutōe adiacet ut mensurās. z qd prius est p modū numeri mensurātis simplr est phūs. z sic dicitur prius. cuius tēpus in pterito amplius trāsuit. z hoc mō eternitas est ante tēpus dū ratione. z ea q sunt eterna sunt ante tēpalia.

Quartū dubiū est. an cōuenienter antiquus z tenuis dicitur ee prius. **E**t videt q nō qz decē pcedunt viginti. q res decē annorū debet pcedere eā que est viginti annorū. **S**olucio sic ut patuit i textu. **A**d obiectū op postū est ddm. q decē pcedunt viginti in cōparatōe ad idē subiectū. hō em phūs habz decē annos qz viginti. **S**z in cōparatōe ad diuersa subiecta viginti pcedūt decē. ut homo viginti annorū phūs fuit genit' qz hō decē annorū.

Quintū dubiū est. an phūs in secūdo mō prioris bñ dicat q ab vno ad duo non cōuertit' subsistendi pna cōcludēs ex hoc vnū esse phūs duobus. **E**t videt q nō. qz vnū resultrat ex actu z potētia ut dicit octauo methaphisice. q vno exite duo sunt. scz actus z potētia. **C**onfirmat. **U**nus ē mensura duorū. scz mēsurā relatiue dicitur ad mensurātū. q vno exite duo sunt. qz relatiua sunt sil' natural'. **S**olucio sic qz pna subsistendi cōuertit' ē pna valere a subsistentia vni' ad subsistentiā alterius. scz non pna vnū est. q duo sunt. q non cōuertitur tal' pna. z sic dicit phūs bñ q vnus prius ē duobus. z vlr omne supius phūs inferiori. ut aīal hoīe. z homo suis indiuiduis. **A**d obiectū ddm q vnū accipit duplr. **U**no mō transecutēter sic cōuertit' cū ente. z de tali nō loquit' phūs in textu. **A**lio mō accipit vnū ut pncipiū numerū. z de illo dicit textus. q vnū est phūs duobus. **A**d cōfirmatōez ddm. q verū est in potētia. qz sui replicatōe p numerū constitutur z cōstitutū mensurare. scz tñ ex hoc non sequitur q vno exite duo sunt.

Sextū dubiū ē. an tercius modus prioris sit ab alijs distinctus. cū tñ omne phūs sit prius ordine. **S**olucio sic. qz tercio modo dicitur prius vnū altero fm quēdaz ordinē qui. scz est disciplinis. qz em omne phūs dicitur ordinē p ordo in cōi acceptus facit aliquē distinctū. modū scz ordo qdaz i disciplinis fm quē i de mōstratinis elemēta pōra sunt his q p ordinē describuntur ex his z in orōne rethorica. pncipiū phūs narratōe sicut in textu dicitur fuit.

Septimū dubiū. quō deseruit qrt' modus veris pdicamētis. **S**olucio. p dīca mēta ordinatur ad se inuicē sic q substantia pōra est alijs. qz est honorabilior alijs. z hoc modo etiā in qualibz cathēgoria dignū prius est minus digno. hoc tñ verū est q fm aliū z aliū respectū spēs prior est genere. z genus spēs.

Octauū dubiū. quare nō ponitur prius loco. **S**olucio Alberti. ille modus nō lo modo seruit veris pdicamētis ex quo ordo localis solum est in quibusdā scz in corporib' et nō inter ea que in pdicamētis ponuntur. aut dicendū fm eundē q modus ille sub quarto comprehenditur. quia quod in ordine corporū est perfectius z honorabilius. hoc alijs corporib' pferitur. **Q**uomodo corpora celestia alijs pferuntur cū talis sit ordo localis qualis corporum locatorū. z ecōtra ut dicit phūs quarto phisicorū pncipiū celi.

Nonū dubiū est. propter quid philosophus dicit primo prius dici quadrupliciter. z postea supaddit quintum modum. **S**olucio primi quattuor modi fuerunt ab antiquis positi z magis famati. sed quintū superaddit quāntē tēpus suū nō fuit.

Simul autē dicuntur simpliciter quidē z pprie quorū generatio est in eodē tēpore. neutriū em neqz prius neqz posterius ē eorū. sil' itaqz bñ dicitur fm idē tps. **N**aturalr at etiā sil' sunt quecūqz cōuertuntur qdem fm qd est ee pna. sed nequaquā ē cā alteriū alteri ut sit. ut in duplo z dimidio cōuertuntur em hec. nā cū sit duplū. est dimidiū. z cū sit dimidiū. est duplū. sed neutriū est causa alteri ut sit. **B**icuntur etiā simml naturaliter z q ex eodem genere e diuerso diuidit' a se inuicē. e diuerso at diuidi dicit' q hz eādē

Vnde 3° mo^o sit cōfirmatō alijs

Mo^o p^o d^o f^ois l^oro idē

Quintū dicitur de vno mō

Vnde 2° p^o d^o f^ois

Vnde 1° d^o f^ois

diuisionem sunt. vt gressibile volatile
 aquatile. hec em̄ e diuerso diuiduntur.
 que sunt ex eodē genere. aīal nāq; di-
 uidit̄ in hec. volatile et gressibile et aq-
 tile. et nihil horū prius et posterius est.
 s; sil p naturā hec eē vident̄. Diuidit̄
 at̄ et singulū horū in species rursus. vt
 gressibile aīmal et volatile et aquatile.
 erūt ergo et illa sil naturaliter quecūq;
 ex eodē genere fm eandē diuisionem
 sunt. genera vō sp̄ priora sunt. neq; eī
 cōuertunt̄ fm qd̄ est eē consequētiāz.
 vt cū sit aquatile est aīal. cū vō sit aīal
 nō necesse est vt aquatile sit. Sil ergo
 p naturā dicuntur quecūq; cōuertunt̄
 qdez fm qd̄ est eē consequētiāz. s; ne
 quaquā cā est alteruz alteri vt sit. Et
 ea que ex eodē genere e diuerso diui-
 duntur ab inuicē. Et simpl̄ iciter simul
 sunt quozum generatio in eodem tem-
 pore est.

Simul at̄ dicuntur simpliciter qd̄.
 Istud est terciū capitulū in que phs determi-
 nat de terciō postpredicamento qd̄ est simul. Et
 diuiditur in duas ptes. In pria parte ponit
 modos simultatis. Secōdo remouet quoddaz
 dubiū. Secūda ibi. Genera s̄o. Pria pars di-
 uiditur in tres ptes. fm q̄ ponit tres modos
 simultatis. Secūda ibi. Naturaliter. Tercia ibi
 dicuntur autē. Primo dicit sic. q̄ illa dicunt̄
 simpliciter et pprie simul. que sunt coeque si-
 ue quoz generatio sine esse generatū est in eo-
 dem tempore. ita q̄ simul sunt et genita et ma-
 nētia eodē tempore. et sic neutru est altero prius
 neq; posterius. et talia dicuntur simul fm tem-
 pus. **T**unc postea ponit scōm modū dicēs
 q̄ naturaliter simul sunt illa q̄ cōuertuntur fm
 essendi cōsequētiā. ita tñ q̄ neutruz est causa
 alterius. et sic duplū et dimidiū dicuntur esse si-
 mul. qz si duplū est. dimidiū est. et ecōtra. si di-
 midū est. duplū est. et tñ neutru est causa alte-
 rius. qz in forma relatōis simul sunt. **D**i-
 cuntur terciō aliqua simul que etiāz sunt simul
 natura differētie. que ex opposito diuidūt ali-
 quod genus. sicut iste differētie gressibile vo-
 latile. aquatile. qz nihil istoz videt̄ esse aut p-
 us aut posterius altero. s; videntur esse simul
 fm naturā. Singulū autē horū rursus vlti-

ori diuisione diuiditur in spēs. Gressibile in
 homine et equū. volatile in aqlaz et vesperilio
 nē. q̄ noz vnū est habens alas mēbruales. al-
 terū autē pennatas. Aquatile autē in pisces
 natantes pennis. et in ea que natāt motu pedū
 sicut rane. Erūt igit̄ illa diuidentia simul na-
 tura in illo qd̄ diuidūt qcumq; ex eodē genere
 vel sp̄ fm eandē diuisionē sumpta sunt.

Tunc ibi. Genera vō semp̄ priora
 Dic phs remouet quoddā dubiū. Et diui-
 dit in duo. qz primo facit hoc. Secōdo resunit
 dicta. ibi Simul ergo. Priō dicit. q̄ genera
 semp̄ sunt priora differētijs. et nō cōuertunt̄
 cū iphs. qz bene sequitur. si aquatile ē. animal
 est. sed illud nō conuertit̄. si animal est. q̄ aqua-
 tile. **T**unc recolligit dicta dicēs. simul er-
 go fm naturā siue natura dicuntur que conuer-
 tūtur ita q̄ neutru est causa alterius. et etiā illa
 que sunt sub eodē genere. et ex opposito genus
 illud diuidentia. et quoz generatō est in eodē
 tempore. et hec est recapitulatio modozū simul
 fm ordinē retrogradū. qui patēt etiāz in his
 versibus ordine recto. **T**empe dico siml. quo-
 rū generatio nunc est. **Q**ue conuertuntur dici-
 mus esse simul. **S**untq; simul spēs gen^o vnū
 conuidentes.

Circa textū incidunt dubia **P**ri-
 mū est. An modi simultatis sunt sufficienter
 assignati. **E**t videt̄ q̄ non. qz simul et prius
 sunt opposita. sed tot modis dicit vnū oppo-
 sito quot modis et reliquū. q̄ sunt qnq; mo-
 di priora. **S**ecūdo sic. **U**ltima cōtiguo-
 rū sunt simul. vt dicit phs sexto phisicorū. et
 nō fm aliquē modū hic positū. igitur zc. **S**e-
 cūda pars antecedētis patz. qz non simul tem-
 pore. qz eoz generatio nō est in eodē tempore.
Nec secūdo modo. qz cōtigua nō sunt relati-
 cū sint quāta. **N**ec terciō mō. qz nō diuidunt
 aliqd̄ genus. **T**ercō. **A**liqua dicuntur esse
 simul loco et nō aliquo pdictoz modoz. quia
 nec fm primū nec fm scōm nec fm terciū. vt
 de se manifestū est. **Q**uarto. sunt pantiorez
 modi. qz illa que cōuertuntur et neutru est cau-
 sa alterius sunt simul tempore. et cuz generatio
 eoz est in eodē tempore. ergo primus et secūdus
 modus nō distinguuntur. **Q**uinto. impos-
 sibile est dare duas species eque pmas sub ali-
 quo genere. qz species rerū fm phm quito me-
 thaphisice se habēt vt numeri. s; vnus nume-
 rus est prior alio. **S**exto. **A**firmatō et ne-
 gatio sunt due species enunciatōis. s; affirma-
 tio est prior negatōe. igitur nō est ponendū

*Subiecta q̄ p̄ passio
 Gressibile homo
 Que mamilla
 hō ronalis*

*Volabile
 Gressibile
 hō ronalis*

*Aīale
 Volabile
 Gressibile*

*Volabile ut rane
 Volabile ut p̄ r̄ r̄
 Volabile ut r̄ r̄ r̄
 Volabile ut r̄ r̄ r̄*

*Volabile ut r̄ r̄ r̄
 Volabile ut r̄ r̄ r̄
 Volabile ut r̄ r̄ r̄*

Sim

29

Supplementa

tercius modus. **Solutio** sic Quia ea que sunt simul vel sunt simul tempore vel natura. si primo modo sic est primus modus. Si natura h est dupl vel dependet ad se invicem tam neutrum est causa alterius. et sic est secundus modus quo relativa debent esse simul vel ambo dependet ab vno tercio. quod fm eandem divisionem ex equo dividunt. et sic est tercius modus quo simul dnt due spes. **Ad obiecta in opposituz** Ad primum est dicendum q simul et prius no sunt opposita vt dicit Albertus sed magis disperata. Quia prius opponitur ei quod est posterior sic sicut quodammodo prius et postorius. non tamen communiter et in genere. sed solum in specie prius enim prius tempore et natura. et ergo non sunt tot modi sicut patuit similitatis quot sunt modi prioritatis. sed tamen duo modi principales scilicet simul tempore et natura. **Ad secundum** dicendum q ille comprehenditur sub primo modo quo aliqua dicuntur simul tempore vel dicendum q simul dupliciter accipitur vno modo generaliter pro quacumque convenientia in vno tercio. et sic continet sub se simul in loco. et simul in motu. qui modi hic enumerantur ex quo non conueniunt vniuersalibus que sunt in genere vt dicibilia vel particularibus que sunt in genere vt subijabilia vel qz modicum valent ad cognitionem verorum predictamentorum. et sic non capiuntur hic simul. Alio modo capitur simul proprie pro illis modis qui valent ad cognitionem verorum predictamentorum a posteriori. et sic ponuntur solum tres et ita accipitur simul in proposito. **Et per hoc patet solutio ad tertium.** Quia duo corpora non possunt esse in vno loco proprio. etiam esse in loco solum conueniunt corporibus. et non omnibus. Alij dicunt q comprehenditur sub primo modo. **Ad quartum** dicendum licet illa que conuertuntur fm existentiam sunt simul tempore tamen alia ratione sunt simul tempore. et simul natura. Quia in quantum simul in eodem instanti produciuntur sic sunt simul tempore et in quantum intelliguntur esse simul in aliqua creatura sic dicuntur simul natura et ita illi duo modi non coincidunt. **Ad quintum** et sextum est simul dicendum. q species dupliciter comparantur vno modo inter se. et sic vna est alia perfectior et per consequens etiam prior. Alio modo comparantur in ordine ad genus. quod equaliter precipiat et sic dicuntur coequales sicut in alijs sepe dicitur est. **Secundum dubium** e an p^o simulta sit bene assignatus quo alij dicuntur simul tempore

quia eorum generatio est in eodem tempore. **Et videtur q non.** quia puer et senex modo viuentes sunt simul tempore. et tamen eorum generatio non est in eodem tpe. **Solutio** sic omnia illa dicuntur simul que simul terminant generationem et corruptionem. sicut subiectum et sua propria passio. sicut homo et risib ille. et con similia. licet enim subiectum prius causalitate sit sua propria passione. tamen sunt simul tpe. **Ad obiectum in oppositum** dicendum q licet puer et senex sint simul tpe fm aliquam parte durationis. non tamen fm totam durationem. nec sufficit q sit idem tempus fm essentia. quia cum sit vnum tempus omnium temporalium. sequetur q omnia preterita et futura essent simul. quod est inconueniens. et ergo simul dicuntur tpe que simul incipiunt et desinant. **Tertium dubium.** An fm secundum modum ea dicuntur simul que conuertuntur et neutrum est causa alterius. vt relativa. **Et videtur q non.** quia causa est ad cuius esse sequitur aliud. sed ad esse vnius relativorum sequitur aliud ergo vnum est causa alterius. **Solutio** sic ex quo conueniunt in forma relationis simul sunt natura. et per consequens vnum non est causa alterius. quia causa naturaliter prior e suo causato sine suo effectu. **Ad obiectum in oppositum** est dicendum. licet ad esse vnius relativorum sequatur esse alterius relativum propter convenientiam in forma relationis in qua sunt simul. non tamen vnum sequitur aliud causaliter et fm naturam. sicut effectus sequitur causam suam. **Quartum dubium** est. An tercio modo bene dicuntur simul que sub eodem genere sunt sicut due differentie que genus dividunt et species que per illas differentias constituuntur. **Et videtur q non.** quia quecumque sunt simul in aliquo conueniunt. sed illa que e contrario diuidunt genus in nullo conueniunt. quia alias opposita inessent eidem. **Solutio** sic. quia differentie generis equaliter scindunt eius potestatem. et ergo constituunt etiam species sub genere coequetas. simul aut nominat quandam coequitatem. **Ad obiectum in oppositum** dicendum est q licet ea que opponuntur non possunt esse simul in eodem numero vel specie. possunt tamen esse simul diuidenda genere. et q diuidenda vnum genus sunt simul vt dicitur in solutioe argumentorum primi dubij.

Modus aut spes sunt sex generatio corruptio. augmentum. diminutio. alteratio. fm locum mutatio. alij itaqz mo

327

Secundum modo

327

Quintum modo

328

Si quis dicit q questio ab te ad est

Corruptio dicitur q questio ab cor non est

tus palam est qz alij abinuicem sunt. non em̄ est generatio corruptio. neqz augmentum diminutio. neqz alteratio secundum locū mutatio. simuliter autē et alij. In alteratione vero habet quādam questionem ne forte necessarium sit id quod alteratur. per aliquam reliquum motionum alterari. hoc autē nō e-
vex nam pene secundum omnes passiones aut plures. alterari accidit nobis. nulla aliarum motionum communicāte. nam neqz augeri necessarium ē qd p passionem mouetur. neqz minui. simuliter autem et in alijs. ideoqz alia erit pē alios motus alteratio nam si eēt eadē oporteret id quod alteratur mox augeri vel minui. vel quandam aliarum consequentiam motionuz fieri sed non est necesse. Similiter autē et quod augetur aut aliqua alia mutatione mouetur alterari oportebit. Sed sunt quedam cre-
scencia que non alterantur vt quadrangulus circumscripto gnomone creuit qdez alteratū vero nihil est factū sed et in alijs huiusmodi. quare alij sunt motus ab inuicē. Est autē simpliciter qdez motui quies contrariū. his vero que p singula sunt generationi quidem corruptio. augmento vero diminutio s; locum vero mutationi quies maxime videtur oppositum esse et forte in contrarium mutatio. vt ei que inferius est ea que superius est. et ei que superius ē ea que inferius est reliquo vero assignatorum motuum non est facile assignare quod contrarium. videtur autē neqz esse aliquid ei contrarium. nisi quis et in hoc s; qualitatem quietem opponat. aut in contrarium qualitatis mutationem sicut et in mutatione secunduz locū quietem s; locum. aut in s; locum mutationem. est em̄ alteratio mutatio secundum qualitatem qua propter opposita erit secundum qualitates

mutationi quies secundum qualitates aut in contrarium mutatio qualitatis vt album fieri ad id quod est nigrum. alteratur ei in s;ritū qlitatē mutatioe scā

Motus autem species sunt sex. **I**stud est quartum capitulū in quo p̄s dicitur de quarto postpredicamento qd est motus. Et diuiditur in tres partes p̄ncipales. **P**rimo enumerat species motus. Et cū hoc ostendit eas esse differentes ab inuicē. **S**ecundo mouet vnā dubitationē et soluit eā. **T**ercio prosequit de vna proprietate motus que est cōtrarietas. **S**ecunda ibi. **E**st autē. **T**ercia ibi. **I**n alteratione. p̄ma in duo. p̄mo enumerat spēs motus. secundo ostendit istas spēs eē differentes ab inuicem. ibi. **alij** itaqz p̄mo dicit qz sex sunt spēs motus sex generatio corruptio augmentatio diminutio alteratio et locumutatio. **E**t dicit iste spēs a se inuicē. **Q**uia generatio nō est corruptio. nec augmentatio est diminutio. nec alteratio est s; locumutatio. **E**t similiter est in alijs

Tunc ibi in alteratione **H**ic p̄s mouet vnā dubitationem et diuiditur. **Q**uia primo mouet eam. secundo soluit eam. ibi hoc autē. **E**t hec in duo. s; qz probat intentum suum duabus rationibus. **S**ecunda ibi. **S**imiliter autē primo dicit qz de alteratione h; dubitationem. **Q**uia illa nō videtur esse distincta species motus. **Q**uia omne quod alteratur videtur alterari per aliquā aliam mutationem. sed philosophus ipse soluit per interemptionem dicens qz assumptum non est verum. **Q**uod p̄bat duabus rationibus prima. quia subiectum videtur alterari s; omnes passiones vel ad minus s; plures. nulla alia mutatione in subiecto facta. **Q**uia illud quod alteratur per aliquam passionem. hoc nec necessario augetur nec necessario diminuitur. et similiter est de alijs. ergo alteratio est preter alias spēs motus. qz si esset eadem oporteret id quod alteratur mox et augeri et diminui aut s; aliā mutationē moueri. **S**ecundo p̄bat secunda rōe sic dicit qz etiā illud qd augmentatur nō necessario alteratur. qz aliqui alij p̄nt augmentari. et suscipere augmentū siue additamentū siue qualitatis q nō alterat de qlitate i qlitate aliā vt p; in secundo euclid qz quadrangulus circumposito gnomone creuit qdā sed in nullo factū ē alteratum qz de figura in figura nō ē mutatiū. est em̄ m̄ factum nō tamen alteratum qz a figura sua secundum speciem quadranguli non est mutatiū et ergo non est alteratum quia non s; aliam

spēs qualitatē alternari nō pōt q̄m figuram
 Aōcludit q̄ isti mot⁹ a se invicē sūt distincti
Tunc ibi suscipiunt.

Hic p̄s ponit vnam proprietatē motus que
 est contrarietas. Et diuiditur in duo. Quia p̄
 mo facit hoc secūdo mouet quoddam dubium
 de alteratione et ipsum soluit ibi relique vero:

Primo dicit q̄ quies simpliciter cōtrariet̄ motu.
 et vnus motus alij vt generatio cōtraria est
 corruptioni et augmentatio diminutio sed lo
 cūmationi maxime videtur contrariari q̄es
 et etiā locūmationes que sūt ad opposita lo
 ca isto mō cōtrariantur sicut loci mutatio que ē
 ad sursum. contrariatur ei que est ad deorsum.

Tunc mouet dubitationē de alteratione dices
 Difficile est assignare quid contrarium sit
 alterationi quia alterationi nihil videtur con
 trarium esse. nisi forte aliquis dicat q̄ ille alte
 rationes sunt. contrarie que sunt ad cōtrarias
 qualitates.

Incidunt dubia primum est circa tex
 tum An p̄s h̄z determinare de motu hic in p̄
 predicamentis. Et videtur primo q̄ non. quia
 motus est passio intrinseca corporis mobilis.
 ergo eius est determinare de motu cuius est de
 terminare de corpori mobili. sed hoc est natura
 lis p̄s. ergo res. **S**olutō sic quia motus va
 let a posteriori ad noticiam verorū predicamē
 torum. ergo de eo habet determinare. valet etiā
 ad noticiam eorū in fieri in q̄tuz aliqua cau
 santur per motum rationis sicut species sub ge
 nere. aliqua per motū realem sicut accidēcia

Sed forte obijciens fieri precedit esse si igitur
 motus valet ad cognoscendū vera predicamē
 ta in fieri motus prederet aliapostpredicamē
 ta

Solutio licet fieri in vno et eodem na
 turaliter precedat esse. sicut via terminū suū ta
 mē simpliciter eē p̄cedit fieri q̄ fieri ad eē ordi
 natur et non nisi ab habente esse. **A**d obiectū
 in oppositum est dicendum. q̄ motus conside
 ratu. Dupl̄r vno modo vt passio corporis mo
 bilis. et fm eē qd̄ habet in natura. et sic p̄sificus
 de motu determinat. Alio modo accipitur mo
 tus fm quod est quoddam ordinabile fm sub
 et sup̄za p̄ modū generis in diuersas species. et
 sic habet p̄s de eo determinare. et q̄ motus n̄
 est in vno genere sed in diuersis. ergo non ordi
 natur in aliquo vno p̄dicamēto. sed nominat
 coordinationē plurimū que ad vnū genus re
 duci non possunt. sicut particularius in alijs
 locis patebit

Secundum dubium est an p̄s con

uenienter distinguat species motus. Et videtur
 primo q̄ non. Quia illa in que distinguit mo
 tus sunt in diuersis predicamentis vt alteratō
 in qualitate. augmentatio in quantitate igitur
 nihil est ens vniuocū. igitur non sunt species
 motus q̄ omne habens species est vniuocū eis

Secūdo sic generatio non est motus pari
 ratōe nec corruptio. ergo non sunt sex spēs mo
 tus Antecedens p̄z per p̄sum quinto p̄sifico
 rī. Confirmatur q̄ omnis motus fit in tempo
 re. generatio et corruptio fiunt in instanti. ergo
 non sunt motus

Tercio p̄s in textu in con
 uenienter ostendit a lteratione distinctā ab aug
 mentatione q̄ semper cū augmētatione est al
 teracio nec est vera instācia quā format p̄s
 de quadrato et gnomone quia multe conditio
 nes alterationis non possunt ibi saluari. quia
 non quelibet pars aucti augetur ex tali additō
 ne. Similiter talis additio est sola iuxta possi
 tio quam dicit p̄s non esse alterationē in pri
 mo de generatione. Similiter cū oī generatōe
 et corruptione necessario cōiūgitur alteratio

Quia forma substantialis non est immediatū
 p̄ncipium agendi. sed tm̄ qualitates actiue et
 passiue. et fm illas est alteratio. et quā consequē
 transmutatio. fm formam substantialem cui⁹
 forme ille q̄litates sunt p̄prietates

Quarto
 augmentatio et diminutio non sunt spēs mor⁹
 ergo non sunt. quinq̄ Antecedens patet quia si
 sic illi motus essent in q̄ritate sed hoc non. **Q**
 omnis motus est de contrario in contrariū. sed
 quantitati fm p̄sum nihil est contrariū vt pa
 tet in predicamentis. ergo non sunt in quanti
 tate motus Confirmatur q̄ materia semp̄ stat
 sub quātitate ita q̄ non potest ab ea quantitas
 separi. sed si esset motus ille esset ad quantita
 tem acquirendam et diminutio ad dep̄ditionē
 quantitatē. Etiam nihil mouetur nisi quātū
 ergo presupponitur quantitas an̄ motum

Quinto oē auctū occupat maiorem locū q̄ p̄s
 us. quia ipm̄ est magis et locus est equalis lo
 cato. ergo omne auctū mutat locum

Sexto
 in genere qualitatē est tantum vnus mot⁹ qui
 d̄ alteratio. ergo in genere quantitatis erit tm̄
 vnus et similiter in genere substantie et sic non
 erunt sex species motus **S**olutio motus fm̄
 illam rationem que assignatur tercio p̄sifico
 in qua dicitur est actus entis in potencia fm̄ q̄
 in pōna. cōuenit istis sex motib⁹ equo. et h̄mo
 do motus extendit se ad mutationem et motū
 proprie dictum. Et sic oīs motus vel est instā
 taneus vel successiuus. Si primo sic est gene
 ratio cū suo cōtrario. quod est corruptio

Difficilia

vero est transitus successiuus hoc est dupl^r vel est ad formam vel ad vbi. si secundo modo sic est locumutatio. Si primo modo hoc est dupliciter quia vel est in potētia ad formam que est qualitas vel que est quantitas: primo est alteratio. secundo sunt augmentatio et diminutio. Et patet in his metris. Auger diminitur corrupti et generatur. Alterat. et mutat. et per loca multa vagatur. **Ad** obiecta in oppositum est dicendum primo ad primum. q^d species non sunt hic vt a porphyrio sed pro modo vel significatio speciali. sicut in illa auctoritate Aristotelis vbi dicitur tot sunt motus q^u sunt spēs et es enim non habet illas tanquam species proprie. sed tanquam significata. **Ad** secundum dicendum q^d generatio et corruptio non sunt motus sicut philosophus loquitur de motu quito philosophorum vt distinguitur contra mutationem. sed sunt motus pro vt loquitur de motu tercio philosophorum. **Et** per idem soluitur confirmatio. **Ad** tertium dicendum licet isti motus fiant circa idē vel simul vel ordine quodam. nunquam tamen sunt simul hoc est ad eundem terminum per se et hoc sufficit ad eorum distinctionem. In autē subditur de alteratione et augmentatione conceditur q^d omnis alteratio naturalis proprie dicta presupponit alterationem. cuiusmodi non est augmentatio in mathematicis sed nulla augmentatio est ad illum terminum ad quem est alteratio et concedi potest q^d instantia Aristotelis non est ad propositum de augmentatione proprie dicta sed de iuxta positione que aliquomodo augmentat toni assimilatur et pro tanto est illa instantia ad propositum. **Ad** confirmationem aliam dicendum q^d omnem generationē precedit alteratio. tamen non sequitur hec esse ad eundem terminum per se quia alteratio est p^{er} se ad qualitatem. generatio ad formam substantialem. **Ad** quartum dicendum s^{ecundum} Albertum. q^d quantitas accipitur dupliciter vno modo absolute et s^{ecundum} essenciam suam et sic in quantitate non est motus. Alio modo philosophice et sic quantitati coniuncta est ratio perfecti et imperfecti et sic inter ea est motus et contrarietas. Et per idem vadunt ambe confirmationes. Quia non est ad quantitatem s^{ecundum} essenciam suam accepta motus quia sic conascitur substantie sed est motus ad quantitatem accepta philosophice s^{ecundum} q^{uod} sibi est coniuncta ratio perfecti et imperfecti. sicut in predicamento quantitatis pl^{ur}ius disputatum est. **Ad** q^untū dicendū q^d auctum maiorē locū occupat q^{uam} prius sed tamen non mutat locum s^{ecundum} se totum vnde quia totum non habet locū

alium ideo non dicitur moueri s^{ecundum} locū. vel si concedatur q^d moueatur s^{ecundum} locum. locumutatio et alteratio per se sunt ad diuerfos terminos. **Ad** sextum est dicendum q^d in genere quantitatis est vnus motus genere sicut in genere q^ualitatis et in genere vbi. sed non est nominatus in genere. sed t^{er}m in speciebus proximis que sunt augmentatio et diminutio. Et consimiliter dicendum est de generatione et corruptione. Sequitur tertium dubium.

Tertium dubium est quare philosophus non diffinit motum prius q^{uam} diuidit. Solutio Alberti q^{uod} motus nō predicatur vna et eadem ratione de suis speciebus et tō in cōmuni acceptus diuiditur in duos modos. et postea species diffiniuntur. et ergo manifestum ē q^{uod} est diuisio analogi in sua analogata sicut particularis habet videri in libris philosophorum. Sequitur quartum dubium.

Quartum dubium est an diffinitiones generationis et corruptiois date a petro hispano sint cōuenientes in quibus dicitur generatio est progressio a non esse ad esse. et corruptio est progressio ab esse ad non esse. Et videtur primo q^{uod} non. quia si generatio est progressio a non esse ad esse tunc naturaliter posset aliquid fieri ex nihilo. consequens est falsum et contra omnes philosophos. Consequencia probatur quia nō esse est negatio ipsius entis. si ergo generatio est a non esse ad esse. esset progressio a nihilo ad esse. Secundo sic si generatio est progressio a non esse ad esse. tunc diffinitio eius veniret creationi quia creatio est de non esse ad esse et similiter diffinitio corruptionis videtur conuenire annihilationi ex quo annihilationis est de esse ad non esse.

Tercio quando ex aere generatur ignis. ibi enim est vera generatio. et tamen non est progressio a non esse ad esse. sed ab esse ad esse scilicet ab esse aeris ad esse ignis. **Solutio** sic vt patet per philosophum primo de generatione dicitur enim est mutatio huius totius in hoc totum. totius dico potencialis. in totum actualē et ex opposito dicendum est de corruptione. **Ad** obiecta in oppositū ad primum dicendum q^{uod} non esse a quo est generatio non est pure negatiuum et contradictorie ipsi esse oppositum. sed soluz. priuatiue et ergo generatio est ex non ente actuente tamen in potencia non tantum effectiua sicut creabile est in potencia effectiua creatis s^{ed} in potencia materie que subiacet necessario generationi. Et sic distinguitur a creatione. quia termini creationis opponuntur contradictorie

ad idem motum s^{ecundum} philosophum

Fin actum ad minus. cum esse simpliciter et non esse simpliciter sunt creationis termini. sed non sic opponuntur termini generationis. Et procreationabiliter sicut dicitur est de generatione et creatione. ita dicendum est de generatione et annihilatione. ex quo corruptio est abesse et non esse actu. sed annihilatio ad non esse simpliciter. Secundo etiam differunt. quia omne genitum semel corrumpet necessario. quod est ex nihilo. sed omnem creatum est annihilabile. et tamen nunquam annihilabitur propter mantenentiam creatoris. et ergo dicit Plato. *Quod dixi. quorum opifer partem ego sum. natura quidem vestra dissolubiles estis. mea autem voluntate sic semper permanebitis.* Et per hoc patet solutio ad secundum.

Ad tertium dicendum quod in generatione aeris ex aqua non est intrinsecus terminus a quo aqua. sed non esse aeris. accidit enim illi materie quod sit sub forma aque in quantum est subiectum generationis. licet nunquam sit materia sine forma. dicente philosopho primo de generatione quod nunquam separatur a morpheis et passionibus. Sequitur iam aliud dubium quod querit an possit fieri augmentatio sine alteratione ut patet consideranti ipsum

Quartum dubium. An possit fieri augmentatio sine alteratione. sicut dicit philosophus in textu. Et videtur quod non. quia per philosophum primo celi. qui probat celum inaugmentabile. quia est inalterabile. Solutio sic iuxta modum tactum in dubio secundo. quod quadratum per circumpositionem gnomonis crevit. et tamen non est alteratum. quia non potest alterari nisi de figura in figuram. sed per circumpositionem gnomonis non amittit esse prioris figure. ergo non est alteratum. Est autem gnomon. ut dicit Euclides. supplementum quadranguli ad inveniendum quantitatem quadranguli et si circumponatur ad quadrangulum est quidem maius factum. sed non alteratum. Est autem quadrangulum vel quadrangulus figura que generatur ex intersectione quattuor linearum secundum quattuor angulos rectos. Sed gnomon est figura que generatur ex intersectione duarum linearum rectarum secundum unum angulum rectum. et due partes quadrati. sicut est instrumentum ferreum domificatorum. licet Boetius dicat quod gnomon sit tres partes quadrati. Ad obiectum dictum est in secundo dubio prius habito. ubi scilicet querebatur de distinctione specierum

motus.

Quantum dubium. An quies opposita naturae motui contrarie. et maxime motui locali. Et videtur quod non. quia quies est motus privatio ut dicit philosophus. ergo non opponitur sibi contrarie. Secundo sic. motus opponitur motui. ergo non quies. Antecedens est philosophi. Consequentia patet. quia tamen unum unum opponitur. Solutio sic Alberti quies vel privative vel contrarie opponitur motui. ut dictum est. formaliter privative. materialiter vero contrarie. in quantum talis privatio fundata est in contrario habitu sive forma. et maxime motui locali. quia ille simpliciter est motus. in quo totum mobile secundum substantiam quod est motus et qualitate transferretur de loco ad locum ideo sicut ille est primus et simpliciter motus ita quies eius est simpliciter quies. motus autem alii sunt motus quidam. et quietes sunt quaedam quietes. Et per hoc patet solutio ad primum. Ad secundum dicendum. quod motus opponitur gratia suorum terminorum ad quos. et ita etiam quies potest motui esse opposita et sic contrariantur privative motus. Sequitur iam textus quinti et ultimi capituli. In quo postquam philosophus in quattuor capitulis precedentibus determinavit de quattuor postpredicamentis secundum ordinem. ipse philosophus intendit determinare de quinto et ultimo postpredicamento. quod est habere. ut postea satis patebit diligenter intuenti dicenda

Videtur quod oppositum motui

Habere autem multis modis dicitur. aut enim tanquam habitum et affectum. aut aliam quamlibet qualitatem. dicitur enim disciplinam habere atque virtutem. aut ut quantitatem quod contingit ei. qui habet magnitudinem. dicitur enim bicubitum. aut ut ea que circa corpus sunt. ut vestimentum vel tunica. aut in membro. ut in manu vel pede. aut in vase. ut in modio granum tritici. aut in lagena vinum. videtur enim habere lagena dicitur. et modius granum tritici. hec ergo omnia habere dicuntur ut in vase. aut ut possessionem. habere enim domum vel agrum

10: 112

Quadratum

Quadratum

Quadratum

Quadratum

Quadratum

Quadratum

Quadratum

Quadratum

Quadratum

Quadratum

Quadratum

Quadratum

Quadratum

Quadratum

Quadratum

Quadratum

Quadratum

Quadratum

Quadratum

Quadratum

Est duplex augmentatio scilicet propter dicitur et habet se habent aliter inveniuntur per se alteratione alia est

aut etiam vir vxorē habere dicitur. s; et vxor virum. sed videtur alienissimū qui nunc dicitur esse modus esse in eo quod est habere. nihil enim aliud vxorem habendo significamus nisi quia cohabitāt. forte tamen et alij quidam apparebunt in odi de eo quod est habere. sed qui consueverūt dici pene oēs enumerati sunt

Confinitur textus predicamentorum

Habere autem dicitur multis modis. Istud est quintum et vltimū capitulū. in dicitur de vltimo post predicamentū quod est habere. Et dividitur in duas partes principales. In prima ostendit quot modis dicitur habere. Secundo excusat se plus de positione quorundam aliorum modorum. Secunda ibi. fortasse autem duo ad primum dicit quod habere dicitur multis modis. dicens quod primo dicitur habere habens habitum. et sic dicimus nos habere secundum primam speciem qualitatis. et sic habetur quod est in facultate habentis ad actum. et hoc modo dicit Averroys super secundū de anima. quod habitus est quo operamur dum volumus. Et victorinus quod habitus facilem facit potentiam ad agendum. aut dicitur secundum affectum in tertia specie qualitatis quia nos dicimur habere id quod afficit. sicut dicimus nos habere colorē vel frigus. aut dicitur habere secundum aliam quam altam speciem qualitatis. habere enim qualitatem non est aliud quod qualiter tamquam accidens substantiam informare. sicut scientes disciplinam dicuntur habere scientiam. et studiosi virtutem. quia est in facultate eorum agere secundum disciplinam et virtutem. Secundo modo dicitur habere quantitatem que inest ut mensura sicut dicitur aliquis magnitudinem habere sine quantitatem bicubitalem vel tricubitalem. Tercio modo dicitur habere ut quod circa corpus sunt que mutantur ad corporis figuram. sicut habetur vestimentū vel tunica. que omnia mutantur ad habentem et non mutant ut inquit Augustinus. Quarto dicitur habere id quod est. ad decorem. sicut digitus dicitur habere anulum. collum torquem. pectus monile. anulus enim ornamentum est digiti. torques colli. et monile pectoris. Quinto dicitur habere membrū. quo modo totum habet partes organicas que sunt ad actum. sicut quis dicitur habere membrū. quando habet ad usum ut manum et pedem. Sexto modo dicitur habere il-

lud quod continetur. sicut vas dicitur habere grana. et lagena vinū. vinum enim dicitur habere in lagena. quia lagena continet vinū. et mēsurat. et modius triticum. Septimo dicitur habere per modum illū quo habetur possessio. sicut dicimur habere domum agrum. et hic est specialis modus habendi et valde proprius. Octavo dicitur habere. sicut vir dicitur habere vxorem aut vxor virum mutuo contractu inter virum et mulierem. et hic modus est alienissimus inter omnes modos habendi qui dicitur sunt. eo quod nihil aliud est habere vxorem quam et cohabitare. et sic hoc modo habens habetur eodem modo quo habet. et per eundem contractū habens efficitur habitus. et hoc non est in aliquo aliorum modorum. **T**unc ibi. fortasse. Hic excusat de amissione aliorum modorum. dicens quod forte alij apparebāt habendi modi. sed modi qui magis vltimi sunt apud sapientes pene hoc est quod si omnes sunt enumerati

Incidit dubia. Primum. an habere sit post predicamentū. Et videtur quod non. quia iuxta sententiam Gilberti porrihani est predicamentum. **S**olutio sic. quia dicitur coordinatōrum plurium ad vnum genus non reducibilium. quia habere quantitatem est in predicamento quantitatis et habere qualitatem in predicamento qualitatis. **A**d obiectum in oppositum respondet Albertus. licet habitus sit predicamentū speciale predicans esse quod causatur ex habitu. dicitur extrinsecus circumdantis quod circumdās ad figuram et modum circumdati se extendit. tamen etiam dicitur habere multis modis secundum res aliorum generum. et ergo inter post predicamentū de habere oportuit facere determinationem

Secundū dubium est. An convenienter enumerati sunt octo modi habendi. Et videtur primo quod non. quia omne habere mediat inter habens et habitum. sed inter substantiam et quantitatem nihil mediat cum quantitas sit accidentis immediate substantiaz informans. ergo substantia non dicitur habere quantitatem

Secundo. habens debet esse principium habiti. sed sed possessor non est principium rei possessisse. nec vir principium mulieris. igitur male ponunt septimus et octavus modus. **T**ercio. substantia dicitur habere relationem actionem et passionem. et tamen illi modi non ponuntur hic. **Q**uarto. Gilbertus porrihanus solum enumerat quatuor modos. igitur videtur Aristoteles superfluum. vel ipse diminuit. **S**olutio sic. ut per sufficientiam quā

de quantitate n. aliud
si qua re in fortuna dicitur
habere q. r.

Sufficit

dat Albertus. que est ista. In omni modo habendi habens est aliquo modo principium ipsius habitus. et habitus est ad nutum ipsius habentis quando proprie habetur. Aut igitur est principium secundum naturam vel secundum voluntatem aut utroque modo. Si secundum naturam hoc est dupliciter. vel inest secundum naturam que est materia. vel que est forma. Primo modo est habere quantitatem. secundo modo habere qualitatem. nec possunt esse plures secundum naturam. quia cum habens differat ab habito oportet quod substantia sit habens et qualitas habita. vel quantitas. alia vero predicamenta non predicant quid absolutum. ergo substantia non dicitur illa habere. Si vero natura cum voluntate est principium. sic est quintus modus. in quo membrum a natura datum per voluntatem refertur ad usum. Sive vero voluntas sola est principium. tunc est respectu alicuius extrinseci. quod se habet extrinsece ad habentem. aut ergo habens habetur ex ipso quo habet aut non. Si primo modo sic est octavus modus. Si non aut ergo habitum mutatur ad formam habentis. vel non. Si primum hoc est dupliciter. quia habitum vel est ad necessitatem vel ad decorem. si ad necessitatem. sic est tertius modus. si secundum sic est quartus modus. Si non mutatur habitum ad habentem hoc est dupliciter. quia vel habitum est in habente per modum contenti in continere. et sic est sextus modus. vel non. sed habet habitum per modum possessi. et sic est septimus modus. Et insinuantur hi modi in his versibus **M**embrum. contentum. possessio. vir mulierem.

Ad obiecta in oppositum. Ad primum est dicendum. quod habere quantitatem non mediat realiter inter substantiam et quantitatem tanquam distinctam realiter a quantitate cum non sit aliud quam quantitas. mediat tamen secundum rationem et modum. quod dicitur inherentiā quantitatis in substantia. quod intelligitur media inter substantiam et quantitatem. et sic simili modo habere qualitatem reducit ad genus qualitatis. **A**d secundum patet ex solutione principali. **A**d tertium dicendum quod licet possessor in quantum relative dicitur ad rem possessam. et vir ad uxorem. non dicitur principium effectivum. tamen aliquo modo est principium in genere cause finalis. quia res possessa est propter possidentem. et uxor propter virum sicut materia propter formam. et deteriora gratia meliorum. ut dicit philosophus in politicis **A**d quartum et ultimum dicendum. quod **A**lbertus in suis quattuor modis comprehendit

alios hic posuit. quia secundum primo suo modo comprehendit duos primos modos hic posuit. per tertium possunt comprehendere alii. Et quod quia philosophus in quinto metaphysice ubi ostendit quod unumquodque dicitur. ponat plures modos alios. tamen isti sunt magis usitati. qui serviunt ad noticiam predicamentorum.

Et sic finitur liber predicamentorum Aristotelis.

Deo subest ut quod per se dicitur talis deo dicitur

Ad hunc finem appropinquat quod per principia et per quod quod Aristotelis posuit notitia

Deo subest ut quod per se dicitur talis deo dicitur

Ad hunc finem appropinquat quod per principia et per quod quod Aristotelis posuit notitia

Handwritten Latin text, likely a philosophical or theological treatise. The text is dense and difficult to decipher due to the cursive script and significant fading. It appears to be a page from a manuscript, possibly discussing metaphysics or logic.

Fragment of text from the adjacent page, visible on the right edge of the image. It continues the handwritten Latin text from the main page.